

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Podnikání a právo

Slevy na daních

(bakalářská práce)

Autor: Jana Doubková

Vedoucí práce: doc. JUDr. Hana Marková CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Slevy na daních“ vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....
podpis studenta

Poděkování:

Ráda bych poděkovala paní doc. JUDr. Haně Markové CSc. za její čas, vstřícný přístup a cenné rady a připomínky, které mi poskytla při psaní této práce.

Obsah

ÚVOD	1
1. ZÁKLADNÍ POJMY.....	3
1.1 DAŇ A JEJÍ DEFINICE.....	3
1.2 DAŇOVÁ SOUSTAVA A DAŇOVÝ SYSTÉM.....	4
1.3 POŽADAVKY KLADEŇE NA DAŇOVÝ SYSTÉM	4
1.4 FUNKCE DANÍ.....	5
1.5 DANĚ PŘÍMÉ A NEPŘÍMÉ	6
2. KONSTRUKCE DANĚ.....	8
2.1 OBLIGATORNÍ KONSTRUKČNÍ PRVKY DANĚ.....	8
2.1.1 Daňový subjekt.....	8
2.1.2 Předmět zdanění	9
2.1.3 Základ daně	9
2.1.4 Sazba daně.....	10
2.1.5 Splatnost daně	13
2.2 FAKULTATIVNÍ KONSTRUKČNÍ PRVKY DANĚ	13
2.2.1 Vynětí a osvobození	13
2.2.2 Odčitatelné položky.....	14
2.2.3 Slevy na dani	14
2.2.4 Vztah slev na dani a odčitatelných položek.....	16
3. PRÁVNÍ ÚPRAVA V ČESKÉ REPUBLICE.....	20
3.1 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	20
3.1.1 Výpočet částky daně před slevami	20
3.1.2 Slevy na dani z příjmů fyzických osob.....	23
3.2 DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	27
3.2.1 Výpočet částky daně před slevami	28
3.2.2 Slevy na dani z příjmů právnických osob.....	29
3.3 SILNIČNÍ DAŇ	33
3.3.1 Výpočet částky daně před slevami	33
3.3.2 Slevy na dani u daně silniční	34
4. PRÁVNÍ ÚPRAVA VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH.....	36
4.1 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB (PERSONAL INCOME TAX)	37
4.1.1 Výpočet částky daně před slevami	37
4.1.2 Slevy na dani z příjmů fyzických osob.....	38
4.1.2.1 Slevy nepřecházející do daňového bonusu.....	40
4.1.2.2 Slevy přecházející do daňového bonusu.....	44
4.2 DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB (CORPORATE INCOME TAX).....	46
4.2.1 Výpočet částky daně před slevami	46
4.2.2 Slevy na dani z příjmů právnických osob.....	47
4.2.2.1 Slevy nepřecházející do daňového bonusu	47
4.2.2.1 Slevy přecházející do daňového bonusu.....	50
4.3 PŘEVODOVÉ DANĚ (TRANSFER TAXES).....	50
4.3.1 Výpočet částky daně před slevami	51
4.3.2 Sleva na dani u daně darovací a dědické	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM LITERATURY	56
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	58
SEZNAM PŘÍLOH.....	59

Seznam zkratek

AGI	Adjusted gross income
ČR	Česká republika
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
FO	Fyzická osoba
IRS	Internal Revenue Service
MAGI	Modified adjusted gross income
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
TZP	Těžší zdravotní postižení
USA	Spojené státy americké
ZDP	Zákon o dani z příjmů
ZP	Zdravotní postižení
ZTP/P	Zvlášť těžce postižený s průvodcem

Úvod

Troufám si říci, že se jen těžko setkáme s člověkem, který by platil daně s radostí. Lidská vynalézavost je bezmezná a můžeme se setkat s mnoha, více, či méně důmyslnými postupy, kterými se lidé snaží placení daní vyhnout. Naštěstí se ti, kteří by si svou daňovou povinnost rádi snížili, nemusí vždy uchýlovat k ilegálním aktivitám. Zákonodárci totiž již do samotné konstrukce daní zabudovali mechanismy, pomocí kterých je možné dopad daní na poplatníka zmírnit. Jedním z nich jsou právě slevy na daních. Ty je ale možné uplatnit jen v případě, že o nich člověk ví a je dostatečně podrobně seznámen i s podmínkami, na které se jejich uplatnění váže. Tématem slevy na daních se chci zabývat především proto, že od roku 2006 tvoří právě slevy na daních z příjmů fyzických osob v České republice základní prostředek ke snížení daňové povinnosti. Standardní slevy na daních nahradily do té doby využívané standardní odpočty od základu daně a získaly tak zcela klíčové postavení při výpočtu výše daňové povinnosti, neboť na rozdíl od v současnosti nabízených odpočtů, je může uplatnit drtivá většina poplatníků této daně. Při svém zkoumání ale nechci zůstat jen u slev uplatňovaných u DPFO. Naopak bych se chtěla zaměřit na slevy, které je možné uplatnit u jednotlivých daní napříč celou daňovou soustavou České republiky a tyto slevy následně srovnat se slevami, které je možné uplatnit ve zvoleném státu. Při výběru země, se kterou budu srovnávat úpravu slev na daních v ČR, nakonec převládly osobní důvody a zvolila jsem Spojené státy americké, kde jsem prožila několik let svého života. I s odhlédnutím od tohoto důvodu se ale domnívám, že tato komparace bude přínosná, neboť se jedná o dva velmi odlišné daňové systémy a doufám, že detailní zkoumání slev na daních uplatňovaných v USA mi umožní kriticky posoudit stav úpravy v České republice a případně navrhnout možné oblasti, ve kterých by mohlo být přínosné se inspirovat příkladem Spojených států, či zda jsou slevy využívané u nás optimální ve své současné podobě.

Tato práce je rozdělena do čtyř hlavních částí. Část první se dotýká základních pojmů, se kterými se člověk nevyhnutelně setká, bude-li se zabývat daňovou problematikou. Pozornost je také věnována požadavkům, které jsou na daňové systémy kladeny a funkcím, které mají daně zabezpečovat. V části druhé, se nachází popis jednotlivých konstrukčních prvků daně. Není totiž možné se zabývat problematikou slev na daních, aniž by se nejprve vymezila jejich pozice ve složitém postupu konstrukce daně. Pozorovat a popisovat určitý jev vytržený z kontextu nemá smysl, je třeba vzít

v úvahu veškeré souvislosti a vlivy. Zabývám se zde také nástinem jednotlivých podob, kterých mohou slevy na daních nabývat. Ne všechny způsoby se vyskytují v každém daňovém řádu a je podstatné znát, jaké jsou možnosti před tím, než se člověk pustí do jakéhokoliv hodnocení současného stavu. Část třetí je věnována úpravě slev na daních účinné pro rok 2012 napříč českým právním řádem, poskytuje podrobný přehled o slevách, které jsou v současnosti využívány, podmínkách a způsobu jejich uplatnění. Část čtvrtá obsahuje popis právní úpravy slev na daních ve Spojených státech amerických. Na rozdíly mezi úpravami v obou zemích je poukazováno v průběhu celé práce, shrnutí srovnání a případné návrhy ke zlepšení české právní úpravy se nachází v závěru.

1. Základní pojmy

1.1 Daň a její definice

Přestože každý slýchá slovo „daň“ v běžném životě prakticky na denním pořádku, vymezit daň pomocí definice není jednoduchý úkol. Nejčastěji je daň definována pomocí vlastností, které musí mít. „*Daň je povinná, zákonem uložená platba, která plyne do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová.*“¹ Některé daně se platí v pravidelných intervalech - jde například o daně z příjmů, které se platí ročně nebo daň z přidané hodnoty, kde zákon stanoví interval kratší než jeden rok, zpravidla měsíc nebo čtvrtletí. Jiné daně se platí nepravidelně, jen v případě naplnění určitých zákonem daných skutečností - zde se jedná kupříkladu o daň z převodu nemovitosti, či daň dědickou.

Podívejme se nyní na jednotlivé vlastnosti daně, které vyplývají z uvedené definice. Daň je povinná platba uložená zákonem. Toto vyplývá z Listiny základních práv a svobod, která v čl. 11 odst. 5 výslovně uvádí, že „*daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.*“ Povinnost platit daně tedy v žádném případě nemůže být uložena jinou právní normou, než je zákon. Daň je platba, která plyne do veřejného rozpočtu. Jedná se tedy o transfer finančních prostředků od sektoru soukromého (fyzické a právnické osoby - daňové subjekty) do sektoru veřejného. Pod pojmem veřejný rozpočet musíme rozumět nejen rozpočet státní, ale také rozpočty územních samosprávných celků (obce, kraje), či rozpočty některých státních fondů. Tato problematika je upravena zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Další vlastností daně je její nenávratnost. Po zaplacení správně vyměřené daně nevzniká daňovému subjektu nárok na její vrácení. Tím se daň liší především od půjčky. Neekvivalentnost spočívá v tom, že člověk nemá žádnou garanci toho, že na základě zaplacení vyšší daně bude mít nárok na vyšší čerpání z veřejného rozpočtu, či na větší podíl na spotřebovávání veřejných statků. S ohledem na redistribuční funkci daně (více o funkcích daní později) se dá předpokládat, že tento vztah bude spíše negativně korelován. Konečně, neúčelovost daně vyjadřuje nejistotu, kam daň vybraná od konkrétního daňového subjektu poputuje. Toto pravidlo zcela neplatí v případě silniční daně, jejíž výnosy jsou určeny výhradně pro potřeby Státního fondu dopravní infrastruktury. Zákon č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury přitom

¹ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 9.

definuje účel tohoto fondu jako rozvoj, výstavbu, údržbu a modernizaci silnic a dálnic, železničních dopravních cest a vnitrozemských vodních cest. Silniční daň je tedy daň účelová.²

1.2 Daňová soustava a daňový systém

Přestože se s pojmy daňový systém a daňová soustava setkáváme často ve spojení s daňovou problematikou, nejedná se o synonyma. Daňový systém je širší pojem, pod který spadá jednak daňová soustava, ale i řada dalších institucí, nástrojů, pracovních postupů a metod, které ve svém souhrnu zabezpečují správu daní, jejich vyměřování, vymáhání a kontrolu. Hovoříme-li o daňové soustavě, jedná se o souhrn daní vybíraných v určitém státě v určitém čase - tedy konkrétní daně upravené v platných daňových zákonech.³

1.3 Požadavky kladené na daňový systém

Výpočet konečné daňové povinnosti subjektů podléhajícím zdanění je komplikovaná záležitost. Tento proces zahrnuje několik kroků, jejichž počet a skladba se pro každou jednotlivou daň velmi liší. Důvodem pro takto složitý postup jsou požadavky kladené na daňový systém - je jich celá řada a často si dokonce navzájem odporují. Je tedy nezbytné mít k dispozici velkou škálu konstrukčních prvků, jejichž využití (či nevyužití) umožní přiblížit se ideálnímu stavu a naplnění co nejvíce vlastností optimálního daňového systému.

Dva základní požadavky kladené na dobrý daňový systém jsou spravedlnost a efektivnost.⁴ Princip daňové spravedlnosti odpovídá na otázku, kdo a jakou měrou by se měl na placení daní podílet a nabízí hned dva přístupy k řešení této problematiky. Jedná se o princip zdaňování dle schopnosti daňové úhrady - kdo má větší platební schopnost má platit více daní a princip zdanění dle užitku - více daní by měli platit ti, kteří budou mít větší užitek ze spotřeby veřejných statků. Je jistě pravda, že silnější by měli pomáhat slabším, v tomto případě, lidé s vyšší platební schopností by se měli zřít větší části svého důchodu, protože jimi pocíťovaná újma nebude tak

² VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 9-11.

³ BAKEŠ, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 163-164.

značná. V praxi je ale velmi obtížné stanovit, jak by se měla platební schopnost měřit. Zároveň musí existovat určitá mez, neboť přehnané zdanění vyšších příjmů má demotivující účinky. Ani zdanění na základě užitku není bez vad. Největší překážku lze spatřovat opět v tom, že měřit individuální užitek je v praxi v podstatě nemožné. Dalším problémem je potom naplnění jedné ze základních funkcí daně - funkce redistribuční (viz následující kapitola). Chceme-li přerozdělovat důchody ve společnosti, je nemožné zároveň respektovat tento princip, neboť kupříkladu příjemci sociálních dávek mohou tyto dávky jen stěží sami financovat.⁵

Daňový systém by měl dále být efektivní a tedy minimalizovat nejen přímé (administrativní) náklady na výběr a správu daní, ale i náklady nepřímé - ty, které musí vynaložit daňové subjekty za účelem stanovení a odvedení daňové povinnosti, a náklady, které vznikají z důvodu zásahů státu do tržního mechanismu.⁶ Minimálních administrativních nákladů by bylo možné dosáhnout zavedením jednotné daně pro všechny daňové subjekty, bez možnosti vynětí z předmětu daně, odpočtů, slev na dani apod., což by ale bylo v rozporu s principem daňové spravedlnosti. Je tedy nezbytné najít rovnováhu a kompromis mezi těmito požadavky, což umožní právě daňová soustava s větším počtem odlišných daní, jejichž negativní dopady, se budu alespoň částečně rušit.

1.4 Funkce daní⁷

Při konstrukci optimální daňové soustavy je mimo jiné nutno brát ohled také na již zmiňované funkce daní. Nejvýznamnější, a na první pohled zřejmou funkcí, je funkce fiskální - tedy získávání peněžních prostředků pro financování výdajů veřejných rozpočtů. Není to však jediný účel, pro který jsou daně vybírány.

Funkce alokační si klade za cíl korigovat selhání trhu způsobené existencí veřejných statků, externalit či statků pod ochranou. Stát se tyto nedokonalosti snaží napravit vložením finančních prostředků do oblastí trhem podceněných a to buď přímo (například formou dotace, či veřejné investice) anebo nepřímo (pomocí daňových

⁴ dalšími požadavky jsou například právní jednoznačnost, politická průhlednost, jednoduchost, pružnost, či pozitivní vliv na chování daňových subjektů

⁵ 1. PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha, 2011, str. 387-391

2. ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 72-74.

⁶ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 76-77.

⁷ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha, 2010, str. 19.

úlev). Další možností je zatížit činnosti či statky, které je vhodné regulovat zvláštní daní (daň ekologická, spotřební daň z cigaret).

Redistribuční funkce daně zmírňuje sociální nerovnost ve společnosti tím, že část důchodů je přesouvána od bohatších k chudším jedincům. Stát se tak snaží zajistit větší spravedlnost rozložení bohatství. Odpověď na otázku, co je spravedlivé, je značně individuální a různí se s ohledem na historický vývoj, morální hodnoty společnosti a jiné. Například pojetí sociální spravedlnosti ve Švédsku příznačně důrazem na redistribuční funkci daně se značně liší od pojetí ve Spojených státech amerických, kde se zákonodárci spíše kloní k principu osobní zodpovědnosti jednotlivce.

Konečně, funkce stabilizační slouží ke zmírňování výkyvů, které se přirozeně vyskytují v rámci hospodářského cyklu. Přestože je jednoznačné, že nastavení daňového systému může ovlivňovat ekonomické ukazatele, stále se vedou dalekosáhlé debaty o tom, zda je takové využití daní vhodné. Příznivci Keynesiánské teorie tvrdí, že ano - stát má v období konjunktury vybírat více daní, brzdit tak přemrštěný ekonomický rozvoj a vytvářet rezervy pro období recese, kdy je naopak nutné ekonomiku nastartovat zvýšením výdajů z veřejných rozpočtů. Neoklasičtí ekonomové využití daní jako prostředku ekonomické stabilizace naopak zcela odmítají a označují ho za příčinu nestability.

1.5 Daně přímé a nepřímé

Poprvé bylo třídění daní na daně přímé a nepřímé použito v dobách feudalismu, kdy obdobou dnešních přímých daní byly „kontribuce“ a mezi daně nepřímé se řadily „akcízy“, dalo by se však použít na většinu předchůdců daní. I v současnosti je dělení daní na přímé a nepřímé považováno za jedno z nejzákladnějších a je používáno nejčastěji.⁸ Odvozuje se od toho, kdo je povinen daň odvést. U daní přímých musí daň odvádět osoba, která daň hradí ze svých příjmů - daňový poplatník. U daní nepřímých zákon ukládá povinnost daň odvést daňovému plátcí, který daň vybírá od jiných subjektů (poplatníků) a sám odvádí pod vlastní majetkovou odpovědností.

Než se budu zabývat samotnou problematikou slev na dani, ráda bych se krátce zaměřila na daňový systém České Republiky a zmínila jednotlivé daně spadající do kategorie přímých a nepřímých daní.

⁸ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 31, str. 48.

Mezi daně přímé řadíme jednak daně z příjmů (důchodové), za druhé potom daně majetkové. Daň z příjmů se na základě osoby, která je daňovým poplatníkem, dělí na daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů osob právnických. Mezi majetkové daně patří daně z nemovitostí (daň z pozemků a daň ze staveb) a daně převodové (daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí).

Daně nepřímé se třídí do dvou kategorií - daně univerzální a selektivní. Univerzální daní ze spotřeby je DPH. Daně selektivní jsou daně spotřební (daň z minerálních olejů, daň z alkoholu a daň z tabákových výrobků), energetické daně (daň ze zemního plynu, daň z pevných paliv a daň z elektřiny) a dále potom cla. Daň silniční se dle klasifikace OECD řadí mezi daně ze zboží a služeb⁹ (tedy daně nepřímé), protože se však v České republice zaměřuje na osoby, které používají motorová vozidla při podnikání, je na pomezí mezi daní přímou a nepřímou a řadit se může do obou kategorií.

To, že uvádím toho dělení, není samoučelné. Při podrobnějším rozboru jednotlivých daní zjistíme, že slevy na dani jsou v České Republice využity jen u daní přímých. Konkrétně se jedná o daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob a daň silniční. Důvod, proč tomu tak je, vyplývá z rozdílu mezi poplatníkem a plátcem daně. „Plátce odvádí daň vybranou od jiných subjektů prostřednictvím ceny své produkce,“¹⁰ tím, že zvýší cenu o částku daně. Na příkladu DPH - plátce daně (např. vlastník maloobchodu s potravinami) přijímá platby od velkého počtu neidentifikovaných zákazníků a součástí těchto plateb je i daň, jež je v určitých intervalech povinen přiznat a odvést. Protože ale není krácen jeho vlastní majetek¹¹ - daň ekonomicky nedopadá na něj a plátce slouží pouze jako „prostředník“, který daň ve výsledku odvede příslušnému správci daně, nedává žádný smysl tomuto subjektu přiznávat zvýhodnění ve formě slevy na dani. Tato práce se dále bude zaměřovat na daně, které využívají slevy na dani jako jeden ze svých konstrukčních prvků.

⁹ The OECD Classification of Taxes. In: *OECD* [online]. [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: http://www.oecd.org/ctp/taxpolicyanalysis/RS_OECD_classification_of_taxes_2012.pdf

¹⁰ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 15.

¹¹ není ale zcela vyloučeno, že by část daňového břemene mohl nést i plátce daně

2. Konstrukce daně

Základní (obligatorní pro každou daň) prvky právní konstrukce daně jsou subjekt daně, předmět zdanění, daňový základ, daňová sazba a splatnost daně. Tyto prvky jsou společné pro všechny daně v daňové soustavě České republiky, nejedná se ale o vyčerpávající výčet všech možných konstrukčních prvků. Daňové zákony mohou obsahovat i další náležitosti daní - vynětí z předmětu daně, osvobození od daně, daněproste minimum, minimální výši daně, nulovou sazbu daně, odpočty od základu daně (odčitatelné položky), slevy na dani a jiné.¹²

2.1 Obligatorní konstrukční prvky daně

2.1.1 Daňový subjekt

Daňový subjekt je v §20 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., kterým je daňový řád definován jako „*osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo jako plátce daně.*“ Daňový řád tedy na rozdíl od zákona o správě daní a poplatků, který s účinností 1. 1. 2011 nahradil, vymezuje subjekt daně pouze obecně a podrobnější úpravu ponechává na zákonech, které upravují jednotlivé daně.

Daňová teorie definuje poplatníka jako osobu, která platí daně „*na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenést na jiný subjekt,*“¹³ nese tedy sám daňové břemeno. Naopak „*za plátce daně je považován ten, který je ze zákona povinen daň spočítat, vybrat a odvést.*“¹⁴

Poplatníky a plátcí daně jsou nejčastěji jednotlivé fyzické a právnické osoby, existují ale i jiné možnosti vymezení subjektu daně, které jsou využívány především za účelem daňové optimalizace. Jedná se o společné zdanění u osob fyzických (společné zdanění manželů, členů domácnosti apod.) a zdanění konsolidované u osob právnických, kdy se daňovým subjektem stává skupina podniků.¹⁵ Osoba poplatníka a plátce v některých případech splývá. Děje se tomu tak až na výjimky u daní přímých.

¹² BAKESŠ, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 159.

¹³ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha, 2010, str. 20.

¹⁴ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 49.

¹⁵ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 15-16

2.1.2 Předmět zdanění¹⁶

„Objektem daně neboli předmětem daně je hospodářská skutečnost, na jejímž základě je možné uložit poplatníkovi daňovou povinnost.“¹⁷ Daňová teorie rozlišuje čtyři skupiny těchto hospodářských skutečností.

Historicky nejstarší, byť v dnešní době prakticky nevyužívaná, je daň z hlavy, kdy je předmětem zdanění samotná existence daňového subjektu. Přestože využití této daně by přineslo výhody ve formě minimalizace administrativních nákladů a snadného výpočtu daňové povinnosti, nevýhody značně převažují - daň z hlavy může jen obtížně plnit stabilizační a redistribuční funkci a o kritériu daňové spravedlnosti nemůže být v tomto případě ani řeč.

V případě majetkových daní je, jak již název napovídá, majetek. V České republice konkrétně samotný fakt, že subjekt tento majetek vlastní - v případě daní z nemovitostí, nebo dispozice s majetkem - u daní převodových.

Třetí kategorií je spotřeba statků. V současnosti se jedná o daň široce využívanou v drtivé většině moderních daňových soustav. Očekává se, že i do budoucna podíl daňových výnosů z daní spotřebních poroste.

Konečně, čtvrtý objekt podléhající zdanění je důchod - tedy příjmy fyzických a právnických osob.

2.1.3 Základ daně

Předmět daně sice vymezuje, co je důvodem stanovení daňové povinnosti, neodpovídá ale na otázku, z čeho se daň vyměřuje a není tak možné určit výši daně, kterou jsme povinni odvést. Pro tento účel se stanovuje základ daně¹⁸. Základem daně je kvantifikovaný předmět daně - tedy vyjádřený v měřitelných jednotkách (penězích, či jednotkách fyzikálních). Na základě toho, ve kterých jednotkách je základ daně vymezen dochází k dělení na daně valorické (hodnotové, ad valorem) a daně specifické.¹⁹

¹⁶ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha, 2010, str. 20.

¹⁷ BAKES, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 160.

¹⁸ ve Spojených státech amerických se našemu základu daně říká „hrubý upravený důchod“ (adjusted gross income)

¹⁹ BAKES, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 160-161.

Základ daní valorických je stanoven v jednotkách měny daného státu, v případě České republiky tedy v korunách. Typicky se jedná o daně příjmové a univerzální daně ze spotřeby. Základ daní specifických se stanovuje ve fyzikálních jednotkách stanovených jednotlivými daňovými předpisy. Například u daně z nemovitostí se jedná o výměru stavby, či pozemku v m², u daně silniční zdvihový objem válců v motoru v cm³ nebo hmotnost v tunách a počet náprav.

U základu daně je také nezbytné stanovit, za jaké období je vyměřován. U veličin stavových se výše základu daně stanoví k určitému dni v rámci období, za které je daň vybírána. Veličiny tokové se načítají v průběhu stanoveného zdaňovacího období. Klasickým příkladem je daň z příjmu

2.1.4 Sazba daně

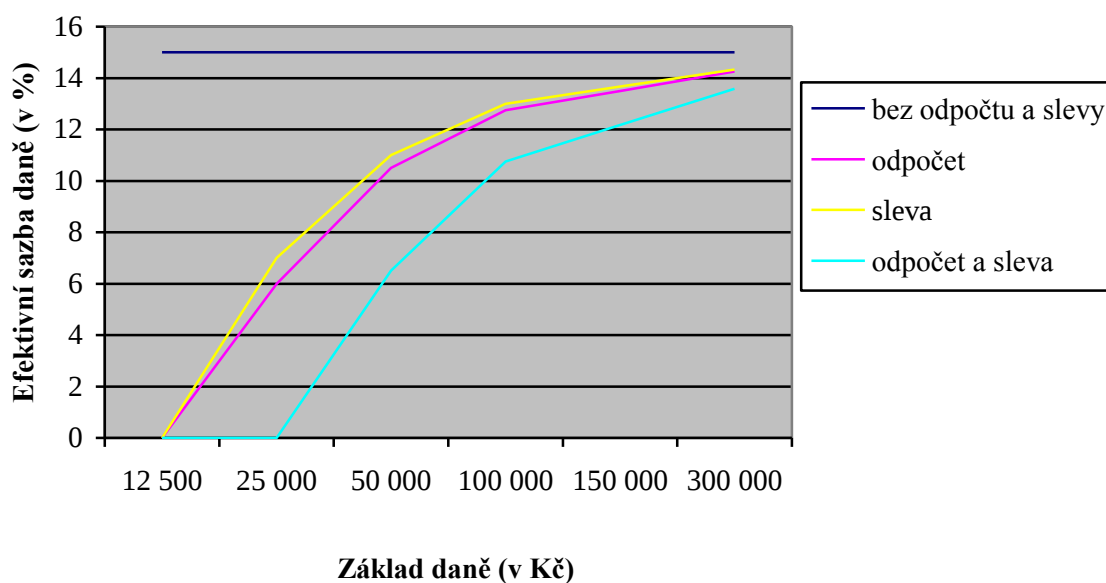
„Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.“²⁰ Sazba daně může být pevná (stanovená v Kč) - používá se potom u daní specifických nebo relativní (v procentech), která se používá u daní valorických. Na základě vztahu k základu daně rozlišujeme relativní sazbu lineární (proporcionální), progresivní a degresivní.

Při využití sazby lineární roste výše částky daně v konstantním poměru s růstem základu daně. Je stanovena jednotná procentuální sazba, která se ani v případě změny výše základu daně nemění. Nicméně, lineární sazba sama o sobě neznamená, že efektivní sazba daně²¹ bude lineární. Využití dalších (fakultativních) konstrukčních prvků daně - např. odpočtů a slev na dani způsobuje progresivitu efektivní daňové sazby. V případě nulové výše odpočtů a slev na dani bude efektivní sazba daně rovna sazbě nominální. V následujícím grafu je znázorněn vliv implementace standardního odpočtu, standardní slevy na dani a kombinace obou těchto prvků na efektivní daňovou sazbu. Z průběhu grafu je patrné, že i při použití lineární sazby daně můžeme docílit progresivity hodnot efektivní daňové sazby.

²⁰ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 22.

²¹ počítaná jako poměr (v procentech) mezi konečnou daňovou povinností a základem daně

Graf 1: Vliv odpočtů a slev na konečnou efektivní daňovou sazbu při nominální sazbě lineární

Zdroj: ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 127. (s použitím vlastních vstupních dat v přílohách č. 1-4)

Progresivní sazba daně se vyznačuje tím, že roste společně s nárůstem základu daně. U sazeb progresivních je stanovena sazba daně pro jednotlivá daňová pásma - například 10% pro příjmy do 10 000 Kč, 20% pro příjmy do 20 000 Kč a 30% pro všechny příjmy nad 20 000 Kč.

Podle toho, jak za pomoci takto stanovené sazby daně určíme výši daňové povinnosti, rozlišujeme sazby progresivně klouzavé a progresivně stupňovité.²² Při použití progresu stupňovité se daňová sazba, pod kterou spadá nejvyšší jednotka základu daně, přímo aplikuje na celý základ daně. Problémem ovšem je, že při přechodu z jednoho pásma do druhého dochází ke značnému navýšení celkové daňové povinnosti, jak ilustruje následující příklad. Proto se stupňovitá progresse v praxi nepoužívá.

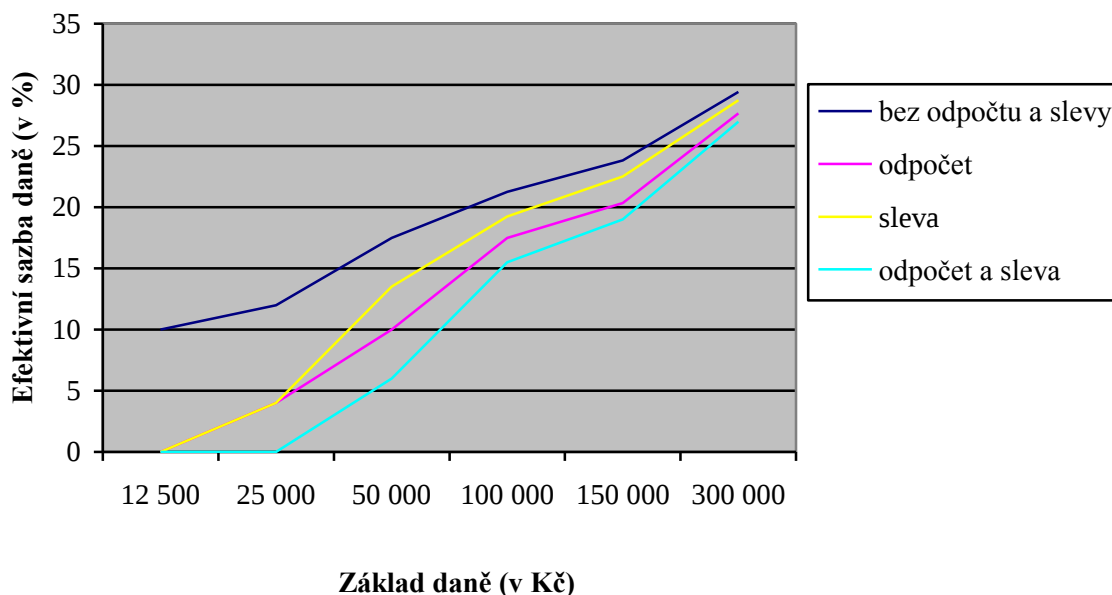
Tabulka 1: Stupňovitá progresse

Daňový subjekt	A	B
Základ daně	9 900 Kč	10 100 Kč
Sazba daně	10%	20%
Daň	990 Kč	2 020 Kč
Disponibilní důchod po dani	8 910 Kč	8 080 Kč

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Sazba progresivně klouzavá zajišťuje pozvolný přechod z jednoho pásma do druhého tím, že části základu daně jsou postupně zdaňovány sazbami pro jednotlivá daňová pásma, jimiž procházejí, případně lze hodnotu daně plynoucí z částí základu daně zdaňovaných nižšími sazbami přepočíst do absolutní částky v peněžních jednotkách.²³ Jedná se o nejčastěji využívaný typ daňové sazby. Na následujícím grafu je opět demonstrován vliv standardního odpočtu, standardní slevy na dani a jejich kombinace na efektivní daňovou sazbu a je patrné, že výsledný efekt je obdobný jako při použití těchto úlev u sazby lineární.²⁴

Graf 2: Vliv odpočtů a slev na konečnou efektivní daňovou sazbu při nominální sazbě klouzavě progresivní

Zdroj: ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 127. (s použitím vlastních vstupních dat v přílohách č. 5-9)

Degresivní sazba daně je spíše teoretický konstrukt, kdy sazba daně klesá s rostoucím základem daně. V praxi se nevyužívá, neboť není schopna plnit základní funkce daní (redistribuční, stabilizační) a v žádném případě nevyhovuje požadavku na daňovou spravedlnost.

Z vypočteného upraveného základu daně můžeme aplikací sazby daně dle zákonem stanoveného postupu vypočítat daňovou povinnost. Tato částka se ale ještě

²² VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 26-27.

²³ BAKEŠ, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 161-162.

nemusí rovnat naší konečné daňové povinnosti, neboť v některých případech do hry vstupují slevy na daních (viz kapitola 2.2.3).

2.1.5 Splatnost daně

*„Splatností je okamžik, se kterým právní předpis spojuje provedení příslušné platební povinnosti poplatníkem.“*²⁵ Daňový subjekt má tedy povinnost odvést daň způsobem a v termínu stanoveném právními předpisy. Splatnost daně je jedním ze základních stavebních prvků daně, neboť umožňuje její vymahatelnost, je-li daňový subjekt v prodlení.

2.2 Fakultativní konstrukční prvky daně

2.2.1 Vynětí a osvobození²⁶

Vynětí a osvobození se vztahují k předmětu daně. Vynětí z předmětu daně se používá za účelem přesného vymezení předmětu daně. Má za cíl v první řadě jednoznačně stanovit, co předmětem daně je, a co není, a předejít tak nejasnostem ve výkladu zákona tím, že se doslovně stanoví, co se za předmět daně nepovažuje. V určitých případech je vynětí z předmětu daně nutné k předcházení dvojího zdanění - majetek nabytý dědictvím je vyňat z předmětu daně z příjmů, protože je předmětem daně dědické.

Dalším fakultativním konstrukčním prvkem daní je osvobození od daně, které přesně vymezuje hospodářské skutečnosti, které jsou sice zahrnuty do předmětu daně, ale ze kterých se daň nevybírá - nejsou tedy následně zahrnovány do základu daně. Osvobození od daně může být úplné, nebo částečné. Úplné osvobození od daně má formu daněprostého minima. Je-li nezdanitelné minimum pro určitý druh příjmů stanoveno zákonem na 50 000 Kč a souhrn takových příjmů daňového subjektu činí 49 999 Kč, je jeho daňová povinnost rovna nule. Pokud by ale tyto příjmy vzrostly o pouhé 2 Kč na 50 001 Kč, vznikla by subjektu povinnost zahrnout celou částku do základu daně. Částečné osvobození od daně je v tomto ohledu mírnější. V tomto případě je osvobozeno například prvních 30 000 Kč, bez ohledu na celkový příjem

²⁴ více k této problematice v kapitole 2.2.4

²⁵ BAKEŠ, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 162.

²⁶ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 18-19.

plynoucí z této činnosti. Do základu daně by se tedy zahrnul rozdíl mezi výší celkových příjmů a výší částky stanovené jako částečné osvobození. Částečné osvobození od daně může nabývat podoby nulové sazby daně. Ta je využívána společně s progresivní sazbou daně a uplatní se tím, že se stanoví nejnižší daňové pásmo s nulovou sazbou. Výsledný efekt je pak totožný, jako kdyby se použilo částečné osvobození.

2.2.2 Odčitatelné položky

Odčitatelné položky se vztahují k základu daně. Před tím, než je možné přímo uplatnit sazbu daně, je nutné základ daně upravit o tzv. odčitatelné položky neboli odpočty od základu daně. Tak získáme základ daně po snížení (upravený základ daně)²⁷, který se zaokrouhluje na celé stovky korun dolů. Odčitatelné položky od základu daně se dělí na standardní a nestandardní. Standardní odpočet je nezávislý na skutečných výdajích poplatníka a v případě splnění zákonem stanovených podmínek pro uplatnění tohoto odpočtu, je pro všechny subjekty stanoven buď ve stejné absolutní výši anebo v procentuálním vyjádření ze základu daně, či jeho části. Standardní odpočty se většinou zaměřují na sociální postavení daňového subjektu a jejich cílem je zmenšení sociální nespravedlnosti. Naproti tomu, nestandardní odpočty závisí na skutečných výdajích, přičemž je většinou stanovena maximální částka takového odpočtu, opět absolutní částkou, či relativně ve vztahu k základu daně. Důvod pro existenci nestandardních odpočtů je snaha vlády podporovat určité chování daňových subjektů. Typické jsou odpočty určité části prokázaných výdajů na provádění výzkumu, studium poplatníka, poskytnutí darů na charitativní účely apod.²⁸

2.2.3 Slevy na dani

*„Sleva na dani snižuje základní částku daně, tj. odečítá se od základní částky daně.“*²⁹ Vstupuje do procesu výpočtu daně na jeho samotném konci a jedná se o poslední krok, který vede k získání částky celkové daňové povinnosti. Nevyužívá se však u všech daní. Slevy na dani mohou být použity ze tří důvodů.³⁰ Jedná-li se o slevu poskytovanou paušálně všem daňovým subjektům, je jejím cílem reflektovat určité

²⁷ ve Spojených státech amerických se používá název „zdanitelný příjem“ (taxable income)

²⁸ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha, 2010, str. 172-174.

²⁹ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 28.

³⁰ důvody pro existenci odčitatelných položek od základu daně jsou obdobné

životní minimum, který by nemělo být zatíženo daní, neboť slouží k uspokojení základních životních potřeb. Slevy mohou být také zaměřeny na konkrétní skupiny osob, jejichž postavení je určitým způsobem znevýhodněno (invalidé, studenti) a stát se snaží tento handicap kompenzovat. V tomto případě by se potom jednalo o formu sociální dávky. Třetím důvodem pro implementaci slevy na dani může být snaha motivovat daňové subjekty k určitému společensky žádoucímu chování. Jedná se například o slevy z titulu využívání ekologických druhů energie, investic do vědy a výzkumu a podobně.³¹

Daňová teorie rozlišuje slevy absolutní a relativní, standardní a nestandardní. Absolutní slevy na dani jsou stanoveny pevnou částkou v jednotkách měny daného státu a může je využít daňový subjekt, který naplní podmínky stanovené zákonem. Relativní slevy na dani snižují konečnou daňovou povinnost o určitý procentuální podíl daného základu. Nárok na standardní slevu na dani je možné získat splněním zákonných podmínek a výše této slevy se stanovuje buď absolutně, nebo relativně. Nestandardní slevy na dani je oproti tomu možné od vypočtené základní částky daně odečíst jen do výše prokazatelně vynaložených kvalifikovaných výdajů, či jejich části.³²

Přestože, jak bylo ukázáno v kapitole 2.1.4, slevy na daních způsobují progresivitu daně, mohou za určitých okolností mít vliv opačný. Jedná se konkrétně o nestandardní slevy. Daňové subjekty s velmi nízkými příjmy s velkou pravděpodobností nemohou příliš ovlivňovat, za co svůj důchod vydají, neboť se převážně jedná o výdaje nutné k zajištění základních existenčních potřeb. Naproti tomu subjekty s vyššími příjmy mohou upřednostnit výdaje vedoucí k nestandardní slevě na dani a tím optimalizovat svou daňovou povinnost. Tak může dojít k situaci, kdy lidé s nižšími základy daně na tyto slevy vůbec nedosáhnou, zatímco lidé s vyššími příjmy jich nadužívají, což by vedlo k regresi efektivní daňové sazby. Proto je vhodné nestandardní slevy na dani zavádět s ohledem na sociální aspekty velmi citlivě, případně jejich maximální výši omezit.

Otázkou zůstává, co se stane v případě, že výše slev na dani převyšuje celkovou daňovou povinnost. Většina slev na dani používaných v ČR v tomto případě umožňuje

³¹ ŠIROKÝ, J. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. Praha, 2008, str. 125.

³² VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 29-30.

pouze snížení částky konečné daňové povinnosti na nulu, nepřiznává však nárok na výplatu té části slevy, která převyšuje daňovou povinnost před slevou.³³ Je ale možné setkat se i s výjimkami. V kontextu České republiky se jedná o tzv. daňové zvýhodnění na dítě. V tomto případě může poplatníkovi vznikat nárok pouze na slevu na dani - to v případě že částka zvýhodnění je menší nebo rovna částce daňové povinnosti, či na slevu a tzv. daňový bonus - je-li částka daňového zvýhodnění vyšší, než daňová povinnost. Rozdíl je v tomto případě poplatníkovi vyplacen nazpět.³⁴

2.2.4 Vztah slev na dani a odčitatelných položek

Slevy na dani a odčitatelné položky se od sebe liší v několika aspektech. Na první pohled je zřejmé, že každý z těchto konstrukčních prvků nastupuje v jiné fázi výpočtu daňové povinnosti. Odčitatelné položky se odečítají od základu daně, zatímco slevy na dani se aplikují přímo na vypočtenou daňovou povinnost. Daňová úspora plynoucí ze slevy je rovna částce slevy v absolutním vyjádření, daňová úspora z titulu odpočtu od základu daně se dá vypočítat jako součin výše odčitatelné položky a sazby daně. K dosažení stejné výše daňové úspory stačí tedy nižší částka slevy na dani, než by tomu bylo u odčitatelné položky. Uvažujeme-li lineární sazbu daně ve výši 15%, musela by výše odpočtu činit více než šestnásobek výše slevy na dani.

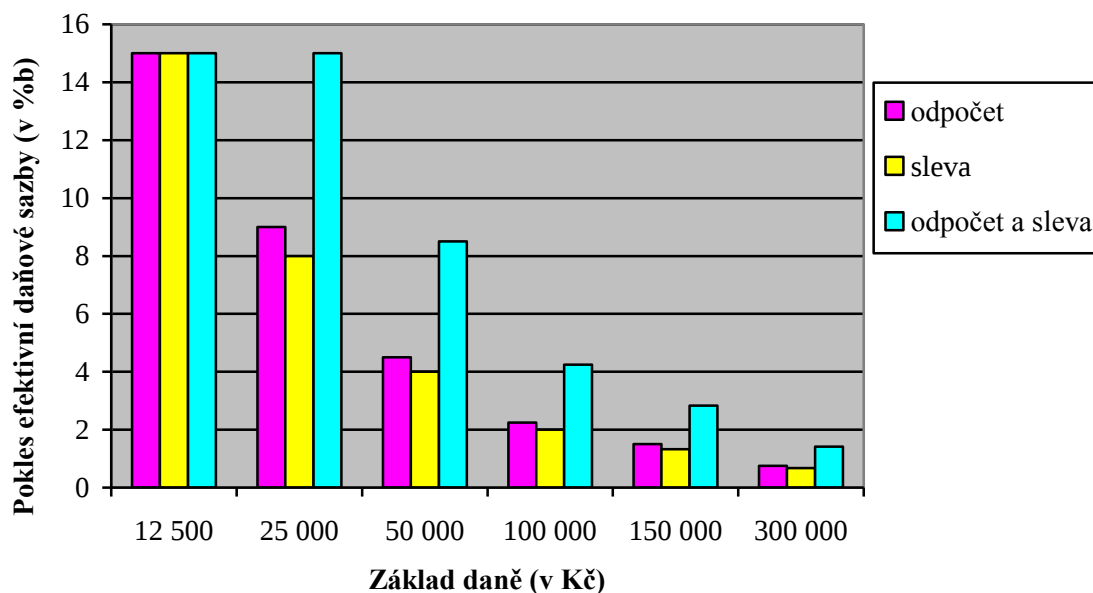
Odpočty a slevy na dani také působí rozdílně na výslednou efektivní daňovou sazbu, respektive na výši absolutní částky daňové úspory. V grafu 3 je znázorněn vliv standardního odpočtu, standardní slevy a jejich kombinace na efektivní sazbu daně, při použití lineární sazby daně. Konkrétně se jedná o změnu (snížení) hodnoty efektivní sazby v porovnání se stavem bez uplatnění úlev na dani. Z grafu je patrné, že efektivní sazba daně se snížila nejvíce u osob s nejnižší úrovní příjmů a její pokles se postupně zpomaluje s růstem základu daně. Jak již bylo řečeno v kapitole zabývající se sazbou daně - použití lineární sazby daně a současného využití slev a odpočtů vede k progresivnímu zdanění. Z grafu 4 je patrné, že v případě lineární sazby daně je vliv odpočtu (slevy) na dani u jednotlivých daňových základů totožný. U nejnižších základů daně je výše úspory nižší, protože základ daně (resp. daňová povinnost) je tak nízký (nízká), že neumožňují uplatnění odpočtu (slevy) v plné výši. S přechodem k vyšším

³³ tento typ slevy na dani se v USA nazývá „nevratný“ (nonrefundable)

³⁴ tento typ slevy na dani se v USA nazývá „vratný“ (refundable) a využívá se hojněji než v ČR

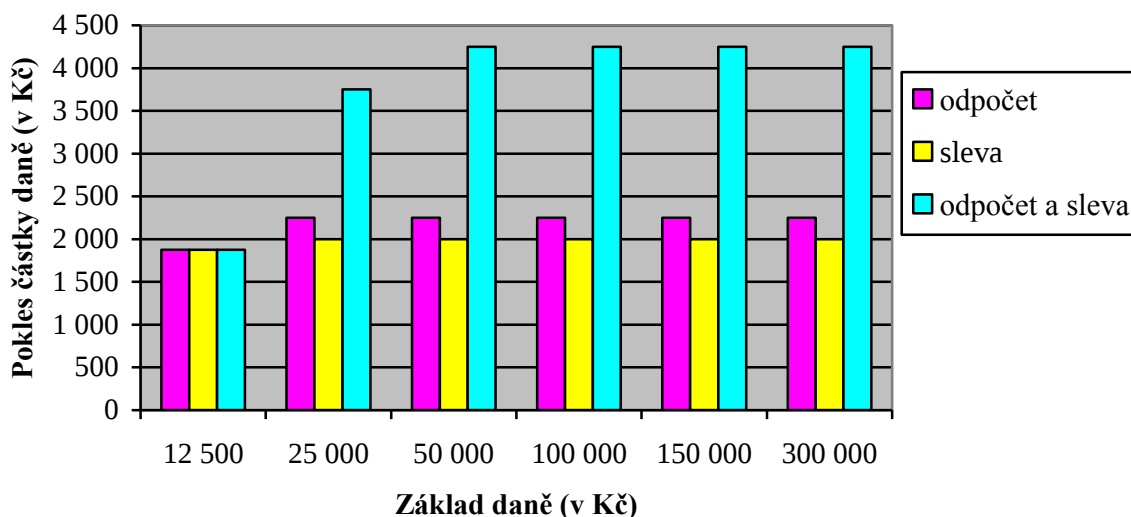
hodnotám základu daně však můžeme pozorovat, že se výše úspor ustálí a je konstantní pro všechny subjekty, bez ohledu na výši jejich daňového základu.

Graf 3: Úspora znázorněná poklesem hodnoty efektivní daňové sazby, za použití lineární sazby daně

Zdroj: vlastní výpočet za použití vstupních dat v přílohách č. 1-4

Graf 4: Úspora znázorněná poklesem částky daně, za použití lineární sazby daně

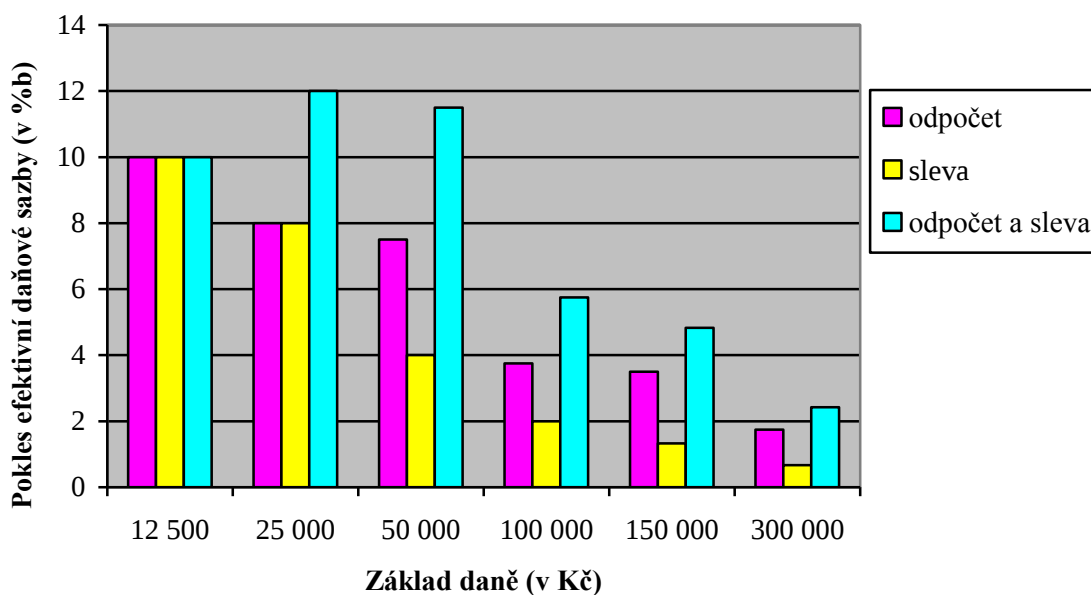

Zdroj: vlastní výpočet za použití vstupních dat v přílohách č. 1-4

To samé však neplatí, zaměníme-li lineární sazbu za sazbu progresivní. I v tomto případě můžeme sledovat pokles efektivní daňové sazby v porovnání se sazbou před aplikací odpočtu, slevy a jejich kombinace. U slevy na dani je průběh grafu 5 obdobný

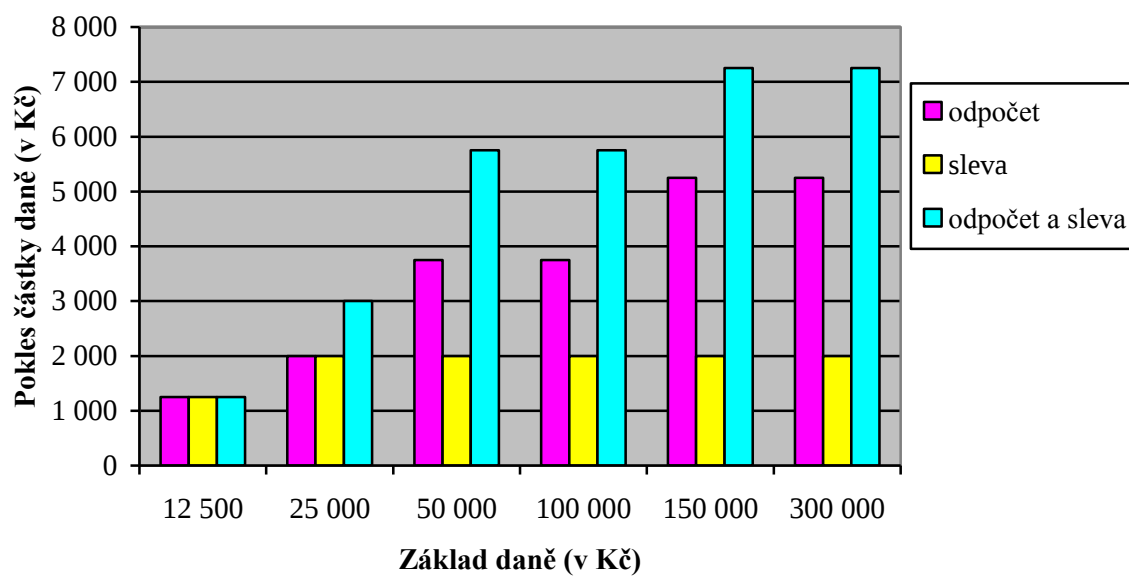
jako u grafu 3. Průběh změny efektivní sazby daně při využití odpočtu od základu daně se však liší - její pokles je pozvolnější. I nadále způsobuje progresivitu daně, ne však tak výrazně, jako využití slev na dani. Příčina je patrná z grafu 6 - zatímco sleva na dani je všem daňovým subjektům k dispozici ve stejné výši, hodnota možného odpočtu od základu daně se mění. To je způsobeno rozdílnou mezní sazbou daně. Spadá-li část základu daně subjektu, která odpovídá hodnotě odpočtu, celá do nejvyššího daňového pásma, vypočteme daňovou úlevu jako součin výše odpočtu a dané sazby daně. V tomto konkrétním případě $15\,000 \cdot 0,35$, tedy 5 250 Kč, zatímco v případě druhého nejvyššího pásma by výše úspory činila $15\,000 \cdot 0,25$, tedy 3 750 Kč. Osobám s vyšším základem daně je tedy v případě odpočtů poskytována větší daňová úleva, tedy alespoň v absolutním vyjádření. Vyjádřeno relativně, vede implementace odpočtů stále k progresi, avšak pomalejší, než je tomu v případě slev.

Graf 5: Úspora znázorněná poklesem hodnoty efektivní daňové sazby, za použití progresivní sazby daně

Zdroj: vlastní výpočet za použití vstupních dat v přílohách č. 5-9

Graf 6: Úspora znázorněná poklesem částky daně, za použití progresivní sazby daně

Zdroj: vlastní výpočet za použití vstupních dat v přílohách č. 5-9

3. Právní úprava v České republice

3.1 Daň z příjmů fyzických osob

Základní právní úprava daní z příjmů fyzických osob je obsažena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Výhradně daní z příjmů fyzických osob se zabývá část první tohoto zákona. Nachází se zde úprava poplatníků daně, předmětu daně, osvobození od daně, základu daně - včetně jednotlivých dílčích základů, nezdanitelné části základu daně (odčitatelných položek) a sazby daně. Druhá část zákona se věnuje dani z příjmů právnických osob. Následující části zákona se aplikují na oba typy daně z příjmů. Část třetí věnuje pozornost zbývajícím konstrukčním prvkům daně - nalezneme zde například úpravu zdroje příjmů, základu daně, výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů, odpisů, odpočtů a mimo jiné také slev na dani, či vyloučení dvojího zdanění příjmů ze zahraničí. Část čtvrtá se věnuje zvláštním ustanovením pro vybírání daně z příjmů. Část pátá obsahuje zmocnění Ministerstva financí a zmocnění vlády při vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Poslední, šestou část tvoří ustanovení přechodná a závěrečná.³⁵

V průběhu roku 2011 byl zákon 586/1992 Sb. doplněn řadou novelizací. Některé změny nabyly účinnosti již roku 2011, další jsou účinné od roku 2012 a účinnost některých z nich je odložena až na 1. 1. 2013, či dokonce později.³⁶

3.1.1 Výpočet částky daně před slevami

V této kapitole naznačím konstrukci DPFO na základě právní úpravy v České republice účinné pro zdaňovací období 2012. Vzhledem k rozsahu a tématu práce, se v žádném případě nebude jednat o vyčerpávající popis, který by zohledňoval všechny rozdílné aspekty složité konstrukce této základní důchodové daně. Domnívám se však, že k pochopení významu a postavení slev na dani není možné zcela opomenout ostatní konstrukční prvky daně.

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou, jak již název napovídá, osoby fyzické. §2 ZDP přesně stanoví, které osoby jsou považovány za daňové rezidenty. Těmto osobám vzniká povinnost přiznat své celosvětové příjmy a zaplatit z nich daň

³⁵ zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

³⁶ MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2012, úplná znění platná k 1. 1. 2012*. Praha, 2012, str. 5-8.

v České republice, zatímco pro daňové nerezidenty se daňová povinnost vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České Republiky. Toto má význam zejména pro zabránění dvojímu zdanění.

Předmětem DPFO jsou příjmy peněžní i nepeněžní a dělí se do pěti skupin:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti
- příjmy z kapitálového majetku
- příjmy z pronájmu
- ostatní příjmy

§ 3 odst. 4 ZDP dále stanoví, které příjmy předmětem daně nejsou. Vyňatými příjmy jsou za zákonem stanovených podmínek příjmy získané darováním³⁷, dědictvím nebo například přijaté úvěry a půjčky. § 4 ZDP vymezuje poměrně široký okruh příjmů, které jsou od daně osvobozeny. Například v odst. 1 písm. h) zmíněného paragrafu se dočteme, že osvobozeny jsou příjmy získané ve formě dávek a služeb z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, sociálního zabezpečení, odst. 1 písm. i) osvobozuje příspěvky sociální péče a písm. k) stipendia. Souhrnně by se tyto příjmy daly kategorizovat jako příjmy sociální. Dále jsou za určitých podmínek osvobozeny některé příjmy z prodeje majetku, příjmy získané formou náhrady škody či například příjem plynoucí ve formě daňového bonusu. Další příjmy, které jsou předmětem osvobození, jsou uvedeny v paragrafech zabývajících se jednotlivými dílčími základy daně. Pro osvobození je nutné, aby příjmy splňovaly podmínky předepsané zákonem. V některých případech se může jednat o časový test, jindy jsou podmínky mnohem komplikovanější. Ne vždy je také možné osvobodit příjmy v plné výši - zákon někdy stanovuje maximální výši osvobozeného příjmu.³⁸

Výše základu daně se určí součtem dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů. Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků se zvyšuje o částku odpovídající součtu pojistného na sociální zabezpečení, na všeobecné zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placené zaměstnavatelem za zaměstnance. Poté se hovoří o tzv. superhrubé mzdě. U příjmů

³⁷ s výjimkou darů přijatých v souvislosti s výkonem závislé činnosti (zaměstnání), s podnikáním nebo jinou samostatnou výdělečnou činností

³⁸ BAKEŠ, M. a kol. *Finanční právo*. Praha, 2009, str. 197-198.

z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti a příjmů z pronájmu, se výše příjmů očišťuje o výdaje nezbytné k jejich dosažení, zajištění a udržení. Velikost těchto dílčích základů tedy může dosahovat záporných hodnot (daňová ztráta). § 5 odst. 3 stanoví, že o daňovou ztrátu se sníží úhrn dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů uvedených v § 7 až 10. Slovy laika - daňovou ztrátu nelze uplatnit proti příjmům ze závislé činnosti a funkčních požitků. Daňovou ztrátu, nebo její část, kterou nebylo možno uplatnit ve zdaňovacím období, ve kterém vznikla, lze však uplatnit v následujících zdaňovacích obdobích, dle pravidel v § 34 ZDP.

Takto vypočtený základ daně se snižuje o odčitatelné položky. Do roku 2005 (včetně) se používaly standardní i nestandardní odpočty. Novelou z roku 2006 byly standardní odpočty nahrazeny standardními slevami na dani a dnes se standardní odpočty u DPFO vůbec nevyužívají.³⁹ Odčitatelné položky od základu daně jsou upraveny v § 15 ZDP pod názvem nezdanitelná část základu daně.⁴⁰ Základ daně lze snížit o hodnotu darů poskytnutých na veřejně prospěšné účely, splňují-li zákonná kritéria, dále pak o hodnotu zaplacených úroků z úvěrů na bytové potřeby (stavební spoření, hypoteční úvěry), určitou část zaplaceného pojistného na penzijní připojištění a soukromého životního pojištění, zaplacené členské příspěvky členem odborové organizace a úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání. Nestandardní odpočty lze obecně odečíst od základu daně do prokazatelně vynaložené výše, ve většině případů ale zákon stanoví přísnější limity (dané absolutní částkou, či relativně). Další možné odpočty upravuje § 34 ve třetí části ZDP - úpravě společné pro DPFO a DPPO. Jedná se o možnost odpočtu daňové ztráty, kterou nebylo možno uplatnit v předcházejících zdaňovacích obdobích a dále možnost odečíst až 100% výdajů (nákladů) vynaložených při realizaci projektů výzkumu a vývoje.

Sazba DPFO je od roku 2008 proporcionální, ve výši 15% ze základu daně sníženého o odpočty.

³⁹ VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. Praha, 2012, str. 198.

⁴⁰ ve své podstatě se ale opravdu jedná o odpočty od základu daně

3.1.2 Slevy na dani z příjmů fyzických osob

Slevy na dani využitelné pro DFPO jsou upraveny v části třetí ZDP. V § 35, 35a a 35b se nachází úprava slev aplikovatelných také na DPPO. Jedná se o slevu z titulu zaměstnávání osoby zdravotně postižené a investiční pobídky. Protože jsou tyto slevy běžněji využívány právníckými osobami, budu se jejich detailním popisem zabývat v kapitole týkající se DPPO. V § 35ba a § 35c jsou upraveny slevy na dani, které mohou využívat pouze osoby fyzické. Od roku 2006 se v České republice používají standardní slevy na dani a jsou stanoveny zákonem v absolutní výši. § 35d pak obsahuje úpravu možnosti uplatnění slev v rámci odvodu měsíčních záloh na daň prostřednictvím zaměstnavatele, podepíše-li u něj poplatník DPFO prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků (dále jen „prohlášení“).

- Sleva na dani na poplatníka (§ 35ba odst. 1 písm. a) ZDP)

Výše slevy na poplatníka je platnou úpravou stanovena na 24 840 Kč ročně. Odvádí-li poplatník měsíční zálohy na daň, sníží se záloha na daň každý měsíc o 1/12 částky slevy - tedy o 2 070 Kč. Na tuto slevu má nárok každá fyzická osoba, která je poplatník DPFO, v současnosti včetně osob, které zároveň pracují a pobírají starobní důchod. V květnu letošního roku schválila vláda balíček úsporných opatření, kterým zavádí řadu změn - některé jsou trvalé, jiné s omezenou platností pro roky 2013 až 2015. Jedním z těchto opatření je dočasné zrušení možnosti uplatnění základní slevy na dani pro pracující důchodce. Vláda toto rozhodnutí zdůvodňuje tím, že tato sleva „*má zajistit efektivní nezdanění životního minima, čehož je u důchodců dosaženo vyplácením důchodu, který nepodléhá do výše 24 tisíc korun měsíčně dani z příjmů fyzických osob.*“⁴¹

Tabulka 2: Vývoj částky slevy na poplatníka v letech 2006 - 2012 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Roční sleva	7 200	7 200	24 840	24 840	24 840	23 640	24 840
Měsíční sleva	600	600	2 070	2 070	2 070	1 970	2 070

Zdroj: Daňové zákony platné v daných letech

⁴¹ Daňové změny od roku 2013. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2012-10-17]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/danove-zmeny-od-roku-2013-95853/>

Pro následující slevy (dle písm. b) - f)) platí ustanovení § 35ba odst. 3. To stanoví, že „rozhodným pro přiznání slevy je podle zákona to, zda jsou podmínky splněny na počátku kalendářního měsíce.“⁴² Podmínkou je v závislosti na typu slevy manželství, invalidita či studium poplatníka. Poplatník je pak oprávněn snížit si daň o částku ve výši jedné dvanáctiny celé částky slevy za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly podmínky pro uplatnění nároku na snížení daně splněny.

○ Sleva na dani na manželku/manžela (§ 35ba odst. 1 písm. b) ZDP)

Slevu na manželku (manžela) ve výši 24 840 Kč je možné uplatnit za podmínky, že žije s poplatníkem ve společné domácnosti a nemá vlastní příjem přesahující 68 000 Kč za dané zdaňovací období. Částka slevy se zvyšuje na dvojnásobek, je-li manželka (manžel) držitelem průkazu ZTP/P (zvláště těžce postižený s průvodcem). Vlastní příjem manželky (manžela) zahrnuje nejen všechny zdanitelné příjmy v jejich hrubé podobě (není možné uplatnit výdaje ani tam, kde je to možné pro účely DPFO), ale také příjmy osvobozené. V § 35ba odst. 1 písm. b) zákon přesně vymezí, které příjmy do vlastního příjmu manželky (manžela) zahrnovány nejsou. Protože nárok na tuto slevu je odvozen od výše ročního příjmu, nelze ji uplatňovat na měsíční bázi tak, jak tomu bylo u slevy na poplatníka. Další podmínkou pro získání slevy na manželku je samozřejmě existence manželství. Na základě splnění (či nesplnění) této druhé podmínky lze slevu uplatnit vždy za celé roční zdaňovací období a to buď v plné výši, či její poměrnou část v závislosti na délce trvání manželství v měsících.

Tabulka 3: Vývoj částky slevy na manželku (manžela) v letech 2006 - 2012 (v Kč)⁴³

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Roční sleva	4 200	4 200	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840

Zdroj: Daňové zákony platné v daných letech

○ Sleva na dani na invaliditu (§ 35ba odst. 1 písm. c) - e) ZDP)

V závislosti na stupni invalidity poplatníka jsou přiznávány různé výše slevy na dani. Poplatníci DPFO, kteří pobírají invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně mají nárok na slevu ve výši 2 520 Kč. Sleva ve výši 5 040 Kč je

⁴² BRYCHTA, I., MACHÁČEK, I. a DĚRGEL, M.. *Daň z příjmů 2011: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2011*. Praha, 2011, str. 331-332.

⁴³ razantní zvýšení částky slevy v roce 2008 je důsledkem zrušení společného zdanění manželů v souvislosti se zavedením lineární sazby daně

k dispozici poplatníkům, kteří pobírají invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, jiný důchod, pro který je podmínkou invalidita třetího stupně, nebo kteří jsou plně invalidní, ale jejich žádost o plný invalidní důvod byla z jiného důvodu zamítnuta. Nárok na obě tyto slevy je zachován i v případě, že nárok na výplatu invalidního důchodu zanikl z důvodu souběhu s důchodem starobním. Je-li poplatník držitelem průkazu ZTP/P, má navíc ke slevám již zmíněným nárok na slevu ve výši 16 140 Kč ročně. Tyto slevy lze při podpisu prohlášení u zaměstnavatele odečíst ve výši 1/12 celkové částky od měsíční zálohy na daň.

Tabulka 4: Vývoj částky slevy na invaliditu v letech 2006 - 2012 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Invalidita 1. nebo 2. stupně							
Roční sleva	1 500	1 500	2 520	2 520	2 520	2 520	2 520
Měsíční sleva	125	125	210	210	210	210	210
Invalidita 3. stupně							
Roční sleva	3 000	3 000	5 040	5 040	5 040	5 040	5 040
Měsíční sleva	250	250	420	420	420	420	420
Průkaz ZTP/P							
Roční sleva	9 600	9 600	16 140	16 140	16 140	16 140	16 140
Měsíční sleva	800	800	1 345	1 345	1 345	1 345	1 345

Zdroj: Daňové zákony platné v daných letech

- Sleva na dani na studium (§ 35ba odst. 1 písm. f) ZDP)

Na slevu ve výši 4 020 Kč má nárok poplatník, který se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem. Nárok na tuto slevu je omezen věkem poplatníka a to dovršením 26 let věku, v případě prezenčního studia v doktorském studijním programu pak dovršením věku 28 let. Doba, kdy je poplatník považován za studenta, a kdy ne, se určí podle ustanovení zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. I zde je možné uplatnit slevu v poměrné výši za každý měsíc.

Tabulka 5: Vývoj částky slevy na studium v letech 2006 - 2012 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Roční sleva	2 400	2 400	4 020	4 020	4 020	4 020	4 020
Měsíční sleva	200	200	335	335	335	335	335

Zdroj: Daňové zákony platné v daných letech

○ Sleva (daňové zvýhodnění) na dítě (§ 35c ZDP)

Přestože zákon slevu na dítě nazývá daňovým zvýhodněním, jedná se ve své podstatě o standardní slevu na dani. Od ostatních slev využívaných u příjmových daní se však liší tím, že může přejít do daňového bonusu (viz kapitola 2.2.3) a proto zvolil zákonodárce odlišný název.

Poplatník DPFO může uplatnit daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním v jedné domácnosti. Domácností se pro účely ZDP rozumí domácnost ve smyslu § 115 občanského zákoníku. Za vyživované dítě se podle §35c odst. 6 považuje dítě vlastní, osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit. Za nezletilé dítě lze slevu uplatnit vždy, za dítě zletilé jen za splnění zákonem daných podmínek - musí se jednat o dítě před dovršením věku 26 let, které nepobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a zároveň se buď soustavně připravuje na výkon budoucího povolání, nemůže soustavně připravovat na výkon budoucího povolání či vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo je výdělečnou činností neschopno vykonávat z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Dočasný pobyt dítěte mimo společnou domácnost neznamená zánik nároku na slevu. Zároveň, pokud dítě žije ve společné domácnosti se svým manželem (manželkou), jenž nemá příjmy, na které by bylo možné uplatnit slevu na manžela (manželku) dle § 35ba odst. 1 písm. b), zůstává nárok na uplatnění zvýhodnění na dítě zachován pro jeho rodiče a poplatníka, který poskytuje dítěti péči nahrazující péči rodičů.⁴⁴ Naopak uplatnění slevy na dani ve formě investiční pobídky vylučuje současné využití daňového zvýhodnění na dítě, jak stanoví §35c odst. 1. Pokud dítě ve společné domácnosti vyživuje více poplatníků (například oba rodiče), může za daný kalendářní měsíc zvýhodnění uplatit jen jeden z nich.

Platná úprava předepisuje daňové zvýhodnění na dítě ve výši 13 404 Kč. Je-li dítě držitelem průkazu ZTP/P, částka slevy je dvojnásobná. Daňový bonus lze uplatnit v minimální výši 100 Kč, maximálně však do výše 60 300 Kč ročně. Tento maximální limit zůstává zachován i v případě, že je dítě držitelem průkazky ZTP/P. Pro výplatu daňového bonusu musí zároveň výše příjmů stanovených dle § 35c odst. 4 dosahovat alespoň šestinásobku výše minimální mzdy.

⁴⁴ ten ale jen v případě, že dítě žije i s ním ve společné domácnosti

Slevu lze uplatnit za kalendářní měsíc, ve kterém se dítě narodilo, začalo studovat, bylo osvojeno či převzato do péče nahrazující péči rodičů, bez ohledu na to, že se tak událo až v průběhu měsíce. V ostatních případech platí, že podmínky pro získání daňového zvýhodnění na dítě musí být splněny na počátku kalendářního měsíce, za který má být uplatněno. Odvádí-li poplatník zálohy na daň prostřednictvím svého zaměstnavatele, může si každý měsíc uplatnit jednu dvanáctinu částky daňového zvýhodnění. Vznikne-li v daném měsíci nárok na daňový bonus, lze jej vyplatit v minimální výši 50 Kč, maximálně však 5 025 Kč, za podmínky, že částka vyplacená zaměstnavatelem⁴⁵ za tento měsíc je vyšší než polovina minimální mzdy.

Tabulka 6: Vývoj částky zvýhodnění na dítě v letech 2006 - 2012 (v Kč)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zvýhodnění na dítě							
Roční sleva	6 000	6 000	10 680	10 680	11 604	11 604	13 404
Měsíční sleva	500	500	890	890	890	967	1 117
Zvýhodnění na dítě s ZTP/P							
Roční sleva	12 000	12 000	21 360	21 360	23 208	23 208	26 808
Měsíční sleva	1 000	1 000	1 780	1 780	1 934	1 934	2 234
Daňový bonus							
Max. bonus/rok	30 000	30 000	52 200	52 200	52 200	52 200	60 300
Max. bonus/měsíc	2 500	2 500	4 350	4 350	4 350	4 350	5 025

Zdroj: Daňové zákony platné v daných letech

3.2 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmu právnických osob je společně se zdaněním příjmů fyzických osob upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Výhradně DPPO se věnuje část druhá tohoto zákona. Nachází se zde úprava poplatníků, zdaňovacího období, předmětu daně, osvobození od daně, základu daně a položek snižujících základ daně, dále úprava samostatného základu daně a sazby DPPO. Obsah třetí části tohoto zákona, která obsahuje ustanovení platná pro DPPO i DPFO, je popsán v předchozí kapitole.

⁴⁵ očištěná o příjmy osvobozené a zdaňované srážkovou daní

3.2.1 Výpočet částky daně před slevami

Poplatníky DPPO vymezuje § 17 odst. 1 ZDP negativně i pozitivně. Zákon stanoví, že poplatníky jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami - jedná se tedy výhradně o osoby právnické a to jak právnické osoby upravené občanským zákoníkem, tak i právnické osoby ve smyslu obchodního zákoníku.⁴⁶ Dále je ustanoveno, že DPPO podléhají také organizační složky státu dle zvláštního právního předpisu a podílové fondy. Na základě umístění sídla - tedy místa, ze kterého je poplatník řízen, zákon v odst. 3 a 4 rozlišuje daňové rezidenty, kteří, stejně tak jako tomu bylo u DPFO, daní své celosvětové příjmy a daňové nerezidenty, jejichž daňová povinnost se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území ČR.

Zdaňovací období DPPO může být dle § 17a kalendářní rok, hospodářský rok, účetní období nebo období od rozhodného dne fúze, převodu jmění na společníka nebo rozdělení právnické osoby do konce roku kalendářního či hospodářského. Právnické osoby tedy mají, co se týče zdaňovacího období, větší volnost, než osoby fyzické, pro které je zdaňovací období vždy kalendářní rok.

§ 18 obsahuje úpravu předmětu daně a vynětí z předmětu daně. „*Předmětem daně jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem*“. Mezi příjmy vyňaté se řadí například příjmy nabyté zděděním nebo darováním, s výjimkou z nich plynoucích příjmů. Širší vynětí z předmětu daně se vztahuje na subjekty dle §18 odst. 3, tedy ty poplatníky, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání a také některé další subjekty. Okruh osvobozených příjmů dle § 19 se vztahuje na subjekty podnikatelské i nepodnikatelské.

Stanovení výše základu daně se provádí dle ustanovení § 23 až 33 ZDP. „*Základem daně je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období.*“ (§23 odst. 1 ZDP). Vychází se přitom buď z výsledku hospodaření anebo z rozdílu mezi příjmy a výdaji

⁴⁶ BRYCHTA, I., MACHÁČEK, I. a DĚRGEL, M.. *Daň z příjmů 2011: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2011.* Praha, 2011, str. 144-145.

u poplatníků, kteří účetnictví nevedou. Výsledek hospodaření, či rozdíl mezi příjmy a výdaji musíme upravit (snížit či zvýšit) o položky stanovené zákonem

Od zjištěného základu daně se stejně jako u DPFO odečítají odčitatelné položky dle § 34 - daňovou ztrátu z minulých let a výdaje na projekty výzkumu a vývoje a dále potom dary poskytnuté zákonem stanoveným subjektům na financování veřejně prospěšných činností. Hodnota odpočtů je limitována do výše 5% (v určitých případech 10%) základu daně sníženého o odpočty dle § 34.

Sazba daně je i u DPPO lineární a to ve výši 19%, není-li zákonem stanoveno jinak. Jiná, nižší sazba, se využívá pro zdanění příjmů například penzijních či investičních fondů.

3.2.2 Slevy na dani z příjmů právnických osob

Slevy na dani, které mohou využívat právnické osoby při zdanění svých příjmů, jsou upraveny v části třetí ZDP a to v § 35, 35a a 35b.

- Sleva na zaměstnance se zdravotním postižením (§35 ZDP)

Slevy na zaměstnance se zdravotním postižením jsou opět poskytovány v absolutní výši, přičemž hodnota slevy je závislá na stupni zdravotního postižení. V případě zaměstnávání zaměstnance s těžším zdravotním postižením je částka slevy stanovena na 60 000 Kč za každého takového zaměstnance, pro zaměstnance zdravotně postižené nikoliv těžce je částka slevy 18 000 Kč. Úprava závažnosti zdravotního postižení vychází z § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Za osoby se zdravotním postižením jsou považovány osoby, které byly uznány invalidními v prvním, druhém, či třetím stupni. Osoby invalidní v třetím stupni se pak označují jako osoby s těžším zdravotním postižením.

To, zda bude částka slevy přiznána v plné výši na každého zaměstnance, se odvíjí od průměrného ročního přepočteného počtu těchto zaměstnanců. Ten se počítá zvlášť pro kategorii zaměstnanců s TZP a kategorii zaměstnanců se ZP bez TZP a to tak, že pro každou skupinu zaměstnanců je stanoven celkový počet odpracovaných hodin (buď z rozvržení pracovní doby, nebo z individuálně sjednané pracovní doby), který je následně vydělen ročním fondem pracovní doby připadajícím na plnou pracovní dobu. ZDP v § 35 odst. 2 stanoví, co se do celkového počtu hodin nezapočítává. Jedná se

zejména o hodiny neodpracované v důsledku neomluvené absence, nenapracované pracovní volno, které bylo poskytnuto zaměstnavatelem bez náhrady mzdy, dobu pracovní neschopnosti nebo karantény, za kterou nepřísluší žádná forma náhrady či dávky (započítávají se sem ale první tři dny dočasné pracovní neschopnosti), dále o dobu mateřské či rodičovské dovolené a dlouhodobé uvolnění pro výkon veřejné funkce. Výše slevy se určuje za celý kalendářní rok, je-li zároveň zdaňovacím obdobím. V případě, že je zdaňovacím obdobím hospodářský rok, či jinak stanovené období, které spadá do dvou kalendářních roků, stanoví se výše slevy jako součet dílčích slev připadající na každý kalendářní rok tohoto zdaňovacího období.

Výpočet částky slevy je vysvětlen na následujícím příkladu s předpokladem, že zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Uvažujeme zaměstnavatele s pěti zaměstnanci se zdravotním postižením, z čehož dva (D a E) s postižením těžším. Plná týdenní pracovní doba tohoto zaměstnavatele je 40 hodin. Se zaměstnanci A, B a C byla sjednána 40 hodinová týdenní pracovní doba, přičemž se zaměstnancem C byl pracovní poměr uzavřen 1. 6. 2012. Sjednaná týdenní pracovní doba zaměstnance D je 35 hodin, zaměstnance E 25 hodin. Roční fond pracovní doby pro plnou pracovní dobu je 2016 hodin, neboť rok 2012 má 252 pracovních dnů. Doba, která se nezapočítává do celkového počtu hodin, je pro jednotlivé zaměstnance dána v tabulce 7. Přepočtený počet zaměstnanců se ZP bez TZP, zaokrouhlený na dvě desetinná místa tedy je $4\,824 \div 2\,016 = 2,39$, pro TZP potom $2\,367 \div 2\,016 = 1,17$. Celkovou výši slevy vypočítáme jako násobek tohoto koeficientu a příslušné částky daně. Pro ZP bez TZP $2,39 \cdot 18\,000 \text{ Kč} = 43\,020 \text{ Kč}$ a pro TZP $1,17 \cdot 60\,000 = 70\,200 \text{ Kč}$.

Tabulka 7: Výpočet částky slevy na zaměstnance se zdravotním postižením pro rok 2012

Zaměstnanec	ZP bez TZP			TZP	
	A	B	C	D	E
Počet hodin zaměstnance	2 016	2 016	1 168	1 764	1 260
Neomluvená nepřítomnost	0	0	8	0	0
Nenapracované pracovní volno	336	0	0	0	0
Dočasná pracovní neschopnost bez dávek	0	32	0	0	265
Mateřská a rodičovská dovolená	0	0	0	0	0
Výkon veřejné funkce	0	0	0	392	0
Upravený počet hodin	1 680	1 984	1 160	1 372	995
	4 824			2 367	

Zdroj: Příklad výpočtu částky slev na dani při zaměstnávání zaměstnanců se zdravotním postižením. In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2012-10-24]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dc2_dane_24047.html?vd=1 (s použitím dat pro rok 2012)

V minulosti zákon umožňoval právnickým osobám uplatnit slevu ve výši 50% celkové daňové povinnosti a to za předpokladu, že zaměstnávali minimálně 25 zaměstnanců, přičemž podíl zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, počítaný na základě průměrného přepočteného počtu zaměstnanců, byl větší než 50%. Tuto slevu bylo naposledy možné využít v roce 2010.

- Sleva na dani z titulu investiční pobídky (§ 35a a 35b ZDP)

Problematika poskytování investičních pobídek je upravena zvláštním právním předpisem, kterým je zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a změně některých zákonů. Tento zákon v § 1 odst. 2 stanoví, co se pod pojmem investiční pobídka rozumí, přičemž poskytovaná sleva na dani je pouze jednou z možných výhod. Právnickým a fyzickým osobám mohou být investiční pobídky poskytnuty pouze v případě, že prokáží, že mohou splnit všeobecné podmínky dle § 2 zákona o investičních pobídkách a podmínky zvláštní, které stanoví § 35a a 35b ZDP a § 111 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Příslib investiční pobídky je možné získat po předložení záměru získat investiční pobídky a jeho posouzení organizací zřízené ministerstvem - agenturou CzechInvest. Příslušná ministerstva (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo financí a Ministerstvo životního prostředí) na základě těchto podkladů vyjádří souhlas či nesouhlas s poskytnutím investiční pobídky a Ministerstvo průmyslu a obchodu záměr potom v zákonné lhůtě buď zamítne, nebo vydá nabídku na poskytnutí investičních pobídek. Na základě této nabídky má potom právnická, či fyzická osoba tříměsíční lhůtu pro podání žádosti o příslib investičních pobídek. Po udělení příslibu je nutné splnit všeobecné podmínky s výjimkou podmínky podle písm. d) nejdéle do tří let. V odůvodněných důvodech může Ministerstvo průmyslu a obchodu tuto lhůtu prodloužit o dva roky.

Investiční pobídky ve formě slevy na dani mohou být poskytovány dvěma okruhům subjektů. Jedná se o poplatníky dle § 35a ZDP, kteří pro poskytnutí příslibu zahájili podnikatelskou činnost a zaregistrovali se jako poplatník daně a poplatníky dle § 35b, kteří již předtím podnikali. Výše slevy se pro tyto dva typy poplatníků počítá odlišně.

Výše slevy pro poplatníky, kteří v souvislosti s poskytnutím příslibu investiční pobídky začali podnikat je, jde-li o právnickou osobu, dána ustanovením § 35a odst. 1 písm. a) jako výše součinu 19% sazby daně a základu daně sníženého o položky odčitatelné od základu daně (ztrátu z minulých let a výdaje na projekty výzkumu a vývoje) a hodnotu darů dle §20 odst. 8 a dále snížené o rozdíl, o který úrokové příjmy zahrnované do základu daně dle § 20 odst. 1 převyšují s nimi související výdaje. Jedná-li se o osobu fyzickou, je výše slevy z titulu investiční pobídky rovna výši daně vypočtené z dílčího základu daně příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti.

Výše slevy pro poplatníky, kteří se věnovali podnikatelské činnosti již před udělením příslibu pobídky, se stanoví dle § 35b odst. 1. Sleva na dani se v tomto případě vypočte dle vzorce $S1 - S2$, přičemž $S1$ je částka daně, jejíž výpočet je totožný jako u poplatníků dle § 35a a $S2$ je částka daně vypočtená dle stejného postupu, ale za jedno ze dvou zdaňovacích období (to období, kdy je částka daně vyšší), které bezprostředně předcházejí období, kdy je možné slevu uplatnit poprvé.

Takto vypočtenou slevu je možné uplatňovat po dobu pěti (u pobídek poskytnutých do 1. 7. 2007 deseti)⁴⁷ po sobě bezprostředně následujících zdaňovacích období, nejdříve však za zdaňovací období, kdy poplatník splnil všeobecné i zvláštní podmínky pro poskytnutí investičních pobídek, nejpozději ovšem 3 roky od příslibu investičních podmínek (5 let, stanovilo-li tak Ministerstvo průmyslu a obchodu).

Ke zvláštní situaci dochází dle § 35a odst. 6 a § 35b odst. 7 v případě, že poplatník, který již využil slevy na dani z titulu investiční pobídky, přestane splňovat některou ze všeobecných podmínek daných zákonem o investičních pobídkách, či některou ze zvláštních podmínek daných ZDP (s výjimkou podmínky dle § 35a odst. 2 písm. a). V takovémto případě nárok na slevu na dani zaniká a to se zpětnou účinností i na předešlá zdaňovací období. Poplatník je v tomto případě povinen podat dodatečné daňové přiznání za všechna zdaňovací období, ve kterých slevu uplatnil - tedy až pět (deset) let nazpět. V tomto případě neplatí obecné ustanovení § 148 daňového řádu, kde je stanoveno, že daň nelze stanovit po uplynutí lhůty ke stanovení daně, která činí 3 roky. Výsledný efekt je takový, jako kdyby nárok na slevu nikdy nevzniknul. Dojde-li

⁴⁷ BRYCHTA, I., MACHÁČEK, I. a DĚRGEL, M.. *Daň z příjmů 2011: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2011*. Praha, 2011, str. 325, 327.

k porušení zvláštní podmínky dle § 35a odst. 2 písm. a) snižuje se nárok na slevu pouze o částku, o kterou byla částka slevy zvýšena v důsledku nedodržení této podmínky.

3.3 Silniční daň

Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční, kde je stanovena úprava předmětu daně, osvobození od daně, poplatníků, základu daně, sazeb, vzniku a zániku daňové povinnosti, splatnosti, placení a zaokrouhlování daně a záloh na daň a mimo jiné také slev na dani.

3.3.1 Výpočet částky daně před slevami

Za poplatníka silniční daně stanoví § 4 zákona o dani silniční osobu fyzickou nebo právnickou, která je zapsána v technickém průkazu jako provozovatel vozidla, užívá vozidlo, jehož provozovatel zemřel, zaniknul nebo byl zrušen a dále pak za určitých podmínek zejména zaměstnavatele, který vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla.

Předmětem silniční daně jsou dle § 1 silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla registrovaná a používaná v České republice a to za podmínky, že jsou používána k podnikání nebo k jiné samostatné výdělečné činnosti. Bez ohledu na souvislost s podnikatelskou činností jsou předmětem silniční daně vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená výhradně k přepravě nákladů. § 1 odst. 2 určuje okruh vozidel, která jsou z předmětu daně vyňata, § 3 potom kategorie vozů, které jsou od daně osvobozeny.

Základ daně stanovený dle § 5 je specifický, u osobních automobilů s výjimkou automobilů na elektrický pohon se jedná o zdvihový objem motoru v cm^3 , u návěsů je základem daně součet nejvyšších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav a konečně u všech ostatních vozidel se jedná o největší povolenou hmotnost v tunách a počet náprav.

Sazba daně se určí na základě údajů uvedených v technických dokladech k vozidlu dle rozpisu ročních sazeb daně v § 6 odst. 1 a 2, kde jsou stanoveny pevné částky daně v korunách. Je-li poplatníkem daně zaměstnavatel v případě, že

zaměstnanec použije svého automobilu pro pracovní cestu, může zaměstnavatel odvést daň ve výši 25 Kč za každý den takového použití zaměstnancova automobilu, je-li to pro něj výhodnější, než roční sazba daně. Zákon také stanovuje speciální (vyšší i nižší) sazby daně pro vozidla splňující určitá zákonná kritéria.

3.3.2 Slevy na dani u daně silniční

Sleva na dani je v případě daně silniční poskytována poplatníkům, kteří využívají kombinované dopravy. Cílem této slevy je motivovat poplatníky k využívání z ekologického hlediska šetrnějších způsobů přepravy, za které se pro účely tohoto zákona považuje železniční nebo vnitrozemská vodní doprava. § 12 zákona o silniční dani přitom stanoví, že zboží přitom musí být přepravováno v těžce přepravní jednotce (ve velkém kontejneru, výměnné nástavbě či odvalovacím kontejneru) nebo v nákladním automobilu, přívěsu, návěsu s tahačem nebo bez tahače, a zároveň, že úsek přepravy, který byl zajištěn železniční nebo vodní dopravou musí být delší než 100 km vzdušnou čarou a počáteční, či konečný úsek musí být tvořen přepravou po pozemní komunikaci za zákonem specifikovaných podmínek.

Výše slevy je vyjádřena procentem z výše daňové povinnosti, v rozmezí mezi 25% až 100% daně. Je-li motorové vozidlo využíváno výhradně k přepravě v počátečním nebo konečném úseku kombinované dopravy, je výše slevy na dani 100%. V ostatních případech je výše slevy odstupňována na základě jízdy uskutečněných v kombinované dopravě, přičemž je-li ujetá vzdálenost větší než 250 km, započítává se jako jízdy dvě. Výše slevy dle platné právní úpravy je zachycena v následující tabulce.

Tabulka 8: Aktuální výše slevy na dani u daně silniční

Počet jízd v kombinované dopravě	Sleva (z celkové daně)
více než 120 jízd	90%
od 91 do 120 jízd	75%
od 61 do 90 jízd	50%
od 31 do 60 jízd	25%

Zdroj: zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, v platném znění

Jak již bylo zmíněno, zákonem chráněná hodnota je v případě poskytování slevy na dani u daně silniční životní prostředí. Legislativní záměr se snaží zmírňovat dopady používání motorových vozidel na životní prostředí tím, že poplatníkům daně nabízí

slevu na dani, budou-li využívat vůči životnímu prostředí šetrnější, kombinovanou, dopravu. Snaha chránit životní prostředí se ale prolíná celou konstrukcí silniční daně. Můžeme ji nalézt u osvobození - § 3 písm. f) osvobozuje od silniční daně vozidla, která mají elektrický, či hybridní pohon, nebo například vozidla, která jezdí na LPG. Ochrana životního prostředí se odrazila i ve stanovení odlišných sazeb daně v určitých případech. Protože silniční daň je daň specifická a její sazby jsou tedy určeny jako absolutní částka v korunách, jedná se v případě procentuálního snížení (zvýšení) sazby daně v podstatě o slevu (negativní slevu), byť je toto snížení či zvýšení v zákonné úpravě začleněno do paragrafu upravující sazbu daně. Zákon v § 6 odst. 8 například stanoví, že sazba daně bude zvýšena o 25% pro vozidla, která byla poprvé registrována do 31. 12. 1989. Zákonodárce předpokládá, že novější vozidla jsou zároveň ekologičtější, což se odráží také ve snížení sazby daně v průběhu prvních 9 let od první registrace vozidla. Uvažujeme-li například vozidlo se 3 nápravami nad 36 tun, pro které je základní sazba daně 50 400 Kč, a které bylo registrováno poprvé v roce 1987, sazba daně by se zvýšila na 63 000 Kč, tedy o 12 600 Kč. V případě stejného typu vozidla registrovaného poprvé v roce 1990, které toho zdaňovací období ujelo 32 jízdy v rámci kombinované dopravy (a tedy má nárok na uplatnění 25% slevy), by daňová povinnost poklesla o 12 600 Kč na 37 800 Kč. Je tedy patrné, že dopad 25% zvýšení sazby daně u specifické daně a 25% sleva na dani má za následek stejnou absolutní změnu daňové povinnosti - jen se v jednom případě jedná o její snížení a v druhém případě o zvýšení. Teoreticky by tedy zvýšenou sazbu daně pro vozidla registrovaná před rokem 1989 šlo chápat jako formu „negativní slevy na dani“, kterou se stát snaží poplatníky silniční daně motivovat k nákupu technicky vyspělejších a z ekologického hlediska šetrnějších vozidel.

4. Právní úprava ve Spojených státech amerických

Daňová soustava Spojených států amerických je značně odlišná od té, na kterou jsme zvyklí v České republice. Výše daňové kvóty⁴⁸ v USA je mezi zeměmi OECD jednou z nejnižších. Zatímco v České republice v roce 2011 byla hodnota daňové kvóty 35,3%, ve Spojených státech byla o celých 10 procentních bodů nižší.⁴⁹ To je způsobeno tím, že celková úroveň veřejných výdajů a služeb v USA, je nižší, než je tomu zvykem ve většině evropských zemí. V popředí stojí princip individuální odpovědnosti a vláda nezasahuje tak velkou měrou do oblastí, které jsou v Evropě běžně korigovány působením státu. Jedná se například o oblast zdravotnictví. V USA neexistuje veřejné zdravotní pojištění a je na každém, zda si soukromé pojištění sjedná, či nikoliv. Například ani studium na vysokých školách není bezplatné, jak jsme tomu zvyklí v České republice. Vlády (federální i nižších úrovní) se pak snaží dopady tržních principů v těchto oblastech mírnit kupříkladu zaváděním různých programů pro rodiny s nízkými příjmy, díky kterým mají možnost získat přístup k levnější zdravotní péči, studentům jsou poskytovány půjčky s nižšími úroky a odloženým počátkem splácení a v neposlední řadě se tyto okolnosti odráží ve struktuře odpočtů a slev na daních.⁵⁰

Zdanění ve Spojených státech probíhá na několika úrovních. Jedná se o úroveň federální, státní a místní. Je to dáno především velkou rozlohou USA, která znemožňuje efektivní řízení veškerých záležitostí centrálně. Charakter jednotlivých států je tak různorodý, že je nemožné nastavit daňovou soustavu jednotně pro všech 50 států. Proto je pravomoc vybírat daně delegována také na nižší úroveň státní správy, které mohou individuálně zhodnotit potřeby daného státu, či „kraje“ (*county*) a implementovat odpovídající daně. V zásadě se dá říci, že státy, které jsou samy o sobě atraktivní (New York, Florida) si mohou dovolit vyšší úroveň zdanění, zatímco státy, které jsou v důsledku geografických, klimatických či jiných vlivů znevýhodněny, se snaží vytvořit konkurenční prostředí pomocí nižších daní. Státy si rovněž samy určují, které daně budou vybírat a které ze své daňové soustavy zcela vyřadí - například ve státě Washington není vybírána daň z příjmů, ve státě Montana se naopak neuplatňuje daň z obratu (prodeje). Protože daňové soustavy jednotlivých států jsou tak různorodé

⁴⁸ daňová kvóta se počítá jako podíl veškerých odvedených daní a HDP

⁴⁹ OECD Revenue Statistics. In: *OECD Stat Extracts* [online]. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=21699>

⁵⁰ LÁCHOVÁ, L. *Daňové systémy v globálním světě*. Praha, 2007, str. 175-177.

a jejich popis by pro účely této práce byl nepřiměřeně rozsáhlý, budu se nadále zabývat pouze daněmi na úrovni federální, které jsou pro všechny subjekty podléhající zdanění v USA, bez ohledu na bydliště či sídlo, totožné.

Federální daně jsou upraveny v daňovém zákoníku (*Internal Revenue Code*), který je značně rozsáhlý a komplikovaný. Tvoří ho celkem 9834 paragrafů a při jeho čtení je navíc třeba přihlížet k rozhodnutím soudu, která daňový zákoník nejen interpretují, ale i dotvářejí. Vhodným zdrojem informací je tak v praxi především daňový úřad USA (*Internal Revenue Service - IRS*), který vydává jednak publikace vztahující se k jednotlivým daním i jejich částem, za druhé je součástí každého daňového formuláře, který je možné stáhnout na webových stránkách úřadu, poměrně podrobný návod k jeho vyplnění. Hodnotné informace týkající se federálních daní také obsahuje web Společné komise pro zdanění Kongresu USA (*The Joint Committee on Taxation*), která úzce spolupracuje se zákonodárci při tvorbě daňové legislativy.

Pro rok 2012 se na federální úrovni vybírá daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, daně dědické, darovací a z mezigeneračních převodů a dále určité typy spotřebních daní, přičemž slevy na daních jsou i zde konstrukčními prvky pouze u daní přímých - v tomto případě tedy důchodových daní a daní převodových, vyjma daně z mezigeneračních převodů.

4.1 Daň z příjmů fyzických osob (Personal Income Tax)

4.1.1 Výpočet částky daně před slevami

Právní úprava daně z příjmů fyzických osob v USA využívá pro konstrukci daně obdobu českého vymezení základu daně a to včetně vynětí a osvobození. Předmětem daně jsou příjmy ze zaměstnání, příjmy z podnikání, příjmy (ztráty) z prodeje kapitálového majetku, určité úroky, dividendy a některé další příjmy.⁵¹ Příjmy ze všech těchto zdrojů jsou sečteny a dále zmenšeny o určité zákonem stanovené výdaje, které se však neřadí mezi odpočty. Odpočty jsou odečítány až od takto stanoveného „upraveného hrubého příjmu“ (*adjusted gross income - AGI*) a mohou být v závislosti na rozhodnutí poplatníka buď standardní, nebo nestandardní, dále se pak odečítá částečné osvobození v pevně stanovené výši. Dle výše zdanitelného příjmu lze pak za

⁵¹ RIENSTRA, J. *North American Tax Handbook 2010*. Amsterdam, 2010, str. 233-235

pomoci daňových tabulek vyhledat příslušnou výši daňové povinnosti. Sazba daně z příjmů fyzických osob je progresivní v rozmezí od 10 do 35%. V určitých případech se k dani přičítá tzv. alternativní minimální daň.⁵² Následuje uplatnění slev na dani, což je poslední krok před získáním výše celkové daňové povinnosti. Postup výpočtu federální daně z příjmu je shrnut v následující tabulce.

Tabulka 9: Postup při výpočtu federální daně z příjmů FO

celkové příjmy (<i>total income</i>)
– úprava celkových příjmů
= upravený hrubý příjem (<i>adjusted gross income</i>)
– odpočty standardní či nestandardní (<i>standard / itemized deductions</i>)
– částečné osvobození (<i>exemption</i>)
= zdanitelný příjem (<i>taxable income</i>)
→ aplikace daňové tabulky - sazby daně (<i>tax table</i>)
= daň + alternativní minimální daň (<i>tax + alternative minimum tax</i>)
– slevy na dani (<i>tax credits</i>)
= celková daňová povinnost (<i>total tax</i>)

Zdroj: U.S. Individual Income Tax Return. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-10-30].

Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/f1040.pdf>

Daňové přiznání lze podávat pod různými statuty. Statut poplatníka je určen zaškrtnutím příslušné kolonky ve formuláři daňového přiznání. Daňové přiznání je možné podávat jako osoba svobodná, osoba ženatá (vdaná), ale podávající samostatné daňové přiznání, dále je možné společné daňové přiznání manželů, za určitých okolností je také možné podávat přiznání jako hlava domácnosti či jako vdova (vdovec). Následující popis slev na dani a určitých příjmových limitů je popis platné úpravy vztahující se na daňová přiznání svobodných osob. Pro osoby, které podávají daňové přiznání pod jinými statuty, jsou některé limity stanoveny v odlišné výši, obecná pravidla pro uplatnění slev jsou ale pro všechny stejná.

4.1.2 Slevy na dani z příjmů fyzických osob

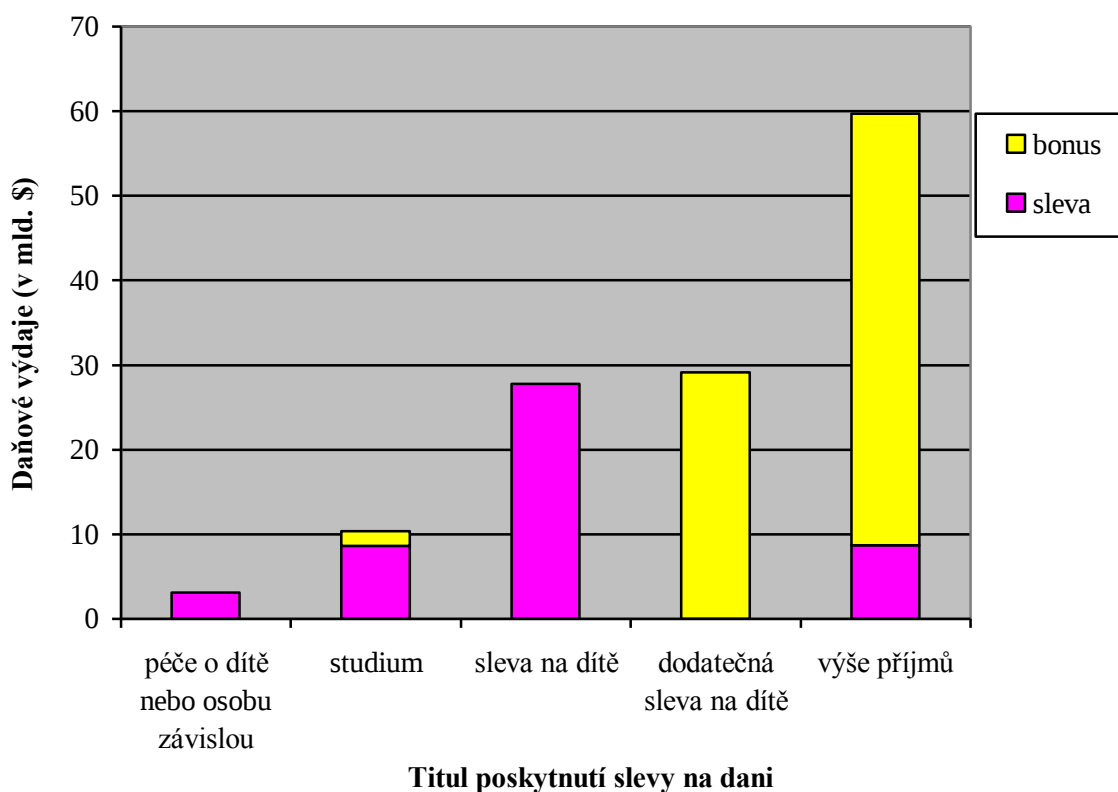
V případě federální daně z příjmů fyzických osob v USA počet možných slev na dani značně převyšuje počet slev uplatnitelných v České republice. Již ze struktury formuláře daňového přiznání fyzických osob (formulář č. 1040) je patrné rozdělení slev do dvou kategorií. První typ slev je možné uplatnit pouze do výše celkové daňové povinnosti před slevami - nepřechází do daňového bonusu. Jedná se o již zmíněné tzv.

⁵² JOINT COMMITTEE ON TAXATION. *Overview of the Federal Tax System as in Effect for 2012* [online]. 2012. str. 2-7. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z: www.jct.gov/publications.html?func=startdown&id=4400

„nevratné“ (*nonrefundable*) slevy. Druhá skupina slev může přejít i do daňového bonusu a jedná se o „vratné“ (*refundable*) slevy. Podobně tak, jako v České republice, i v USA platí, že veškeré slevy, které mohou uplatnit osoby právnické, jsou k dispozici i osobám fyzickým, věnují-li se činnosti (podnikání), se kterou je sleva spjata. Některé z těchto slev budou podrobně rozebrány v této kapitole, jiným, které jsou primárně využívány právníckými osobami, bude prostor věnován v kapitole 4.2.2.

Přestože se můžeme setkat i se slevami standardními, jedná se ve většině případů o nestandardní slevy na dani. Američtí zákonodárci také velmi často využívají přepočítacích koeficientů, jejichž výše závisí na výši příjmů poplatníka, přičemž po překročení určité hranice příjmů nárok na slevu zcela zaniká. Ve výsledku pak poplatníci s vyššími příjmy mohou uplatnit menší poměrnou část skutečně vynaložených výdajů či částky standardní slevy, či jim nárok na slevu nevznikne vůbec. V následující části se budu podrobněji zabývat nejvýznamnějšími slevami na dani, přičemž kritériem významnosti je zde zejména hodnota daňového výdaje (*tax expenditure*), jakožto částky, o kterou přijde veřejný rozpočet v důsledku implementace dané slevy. V následujícím grafu jsou zachyceny slevy na dani, které způsobují nejvyšší daňové výdaje a odhadované hodnoty těchto výdajů pro rok 2012. Barevně odděleny jsou slevy na dani (případně jejich části), které nepřecházejí do daňového bonusu a daňový bonus.

Graf 7: Daňové výdaje způsobené vybranými slevami dle právní úpravy účinné pro rok 2012

Zdroj: JOINT COMMITTEE ON TAXATION. *Estimates for Federal tax expenditures in fiscal years 2011-2015* [online]. 2012. str. 36-50. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z: <https://www.jct.gov/publications.html?func=startdown&id=4386>

4.1.2.1 Slevy nepřecházející do daňového bonusu

○ Sleva na dítě (*child tax credit*)

Slevu na dítě je za zákonem daných podmínek možné uplatnit v maximální výši \$1 000, za každé dítě mladší 17 let, které daňový poplatník vyživuje. Nárok na slevu je limitován výší upraveného hrubého příjmu, přičemž hraniční hodnotou, kdy se výše možné slevy začíná snižovat, je pro svobodného poplatníka \$75 000. V závislosti na počtu dětí je dále určena maximální výše upraveného hrubého příjmu, s jejímž překročením nárok na slevu zaniká zcela. Tato sleva nepřechází do daňového bonusu, ale v případě, že je výše slevy na dítě vyšší, než daňová povinnost poplatníka, je možné, že mu vzniká nárok na tzv. dodatečnou slevu na dítě (viz později), která již do daňového bonusu přecházet může.⁵³

⁵³ 1040 Instructions. In: *Internal Revenue Service* [online]. str. 40-41. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i1040.pdf>

- Sleva na dani z titulu studia (*education credits*)

Pro rok 2012 se pod tuto kategorii řadí hned dvě možné slevy na dani. Jedná se o slevu s názvem „americká příležitost“ (*American Opportunity credit*) a slevu na dani z titulu celoživotního vzdělávání (*lifetime learning credit*). Část první zmíněné slevy může přejít do daňového bonusu⁵⁴, sleva z titulu celoživotního vzdělávání do bonusu nepřechází nikdy.

American opportunity credit mohou využít poplatníci, kteří jsou v daném zdaňovacím období studenty instituce vyššího vzdělávání, či rodiče těchto studentů. Slevu je možné uplatnit po dobu prvních 4 let studia na vysoké škole. Odečíst od daňové povinnosti je možné část poplatků souvisejících se studiem, výdajů vynaložených na školné a nákup učebních pomůcek. Z prvních \$2 000 vynaložených na tyto účely je formou slevy možné uplatnit 100%, z následujících \$2 000 již jen 25%. Celková možná výše slevy tedy činí \$2 500. V plné výši je možné slevu využít v případě, že modifikovaný upravený hrubý důchod - MAGI (zvyšuje se o určité druhy vyňatých příjmů) je nižší než \$80 000. Pro vyšší hodnoty se maximální výše slevy postupně snižuje a po dosažení MAGI ve výši \$90 000 nárok na slevu zcela zaniká. Jak již bylo zmíněno, část této slevy může přecházet do daňového bonusu. Maximální výše bonusu je stanovena jako 40% maximální výše slevy, tedy \$1 000.⁵⁵ Zajímavé je, že určité náklady spojené se studiem mohou zakládat nárok jak na tuto slevu na dani, zároveň ale i na odpočet od základu daně. Dojde-li k takové situaci, musí si poplatník zvolit jednu formu úlevy, kterou v daném zdaňovacím období využije, nelze však obě uplatnit zároveň.

Slevu na dani z titulu celoživotního vzdělávání mohou uplatnit studenti, či jejich rodiče v maximální výši \$2 000. Jedná se o 20% z prvních \$10 000 vynaložených za účelem dosažení vyššího vzdělání. Pro využití této slevy není stanoven žádný maximální limit, co do počtu let, kdy ji lze uplatnit, typicky je tedy využívána studenty navazujícího magisterského studia. I v tomto případě je stanovena mezní hodnota příjmů tvořících MAGI (\$51 000), od které se výše maximální slevy postupně snižuje a hodnota, kdy nárok zcela zaniká (\$61 000). V případě, že má poplatník nárok na uplatnění této slevy a zároveň slevy „American Opportunity“, musí si opět pro dané

⁵⁴ přesto tuto slevu zákonodárci zařadili do první skupiny slev v rámci formuláře daňového přiznání; ve skupině druhé, kde se uplatňují slevy přecházející do daňového bonusu, se pak pouze vyplní do příslušné kolonky částka bonusu plynoucího z této slevy

⁵⁵ American Opportunity Tax Credit: Questions and Answers. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-10-31]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/uac/Tax-Benefits-for-Education:-Information-Center>

zdaňovací období zvolit jen jednu z nich - pravděpodobně druhou jmenovanou, jelikož maximální výše slevy a rovněž i zákonné příjmové limity jsou vyšší a na rozdíl od slevy z titulu celoživotního vzdělávání může přecházet i do daňového bonusu.⁵⁶

- Sleva na dani z titulu péče o dítě nebo osobu závislou (*child and dependent care credit*)

Za určitých podmínek je možné si od daňové povinnosti odečíst náklady vynaložené na zajištění péče o dítě do 13 let věku nebo osobu závislou, která z důvodu mentálního či fyzického postižení o sebe není schopna sama pečovat, pokud tyto náklady byly nezbytné pro to, aby poplatník, či jeho manžel/manželka, mohli pracovat, či si aktivně hledat zaměstnání. V úvahu přicházejí pouze výdaje (očistěné o případné příspěvky zaměstnavatele na péči) do výše \$3 000, v případě péče o jednu ze zákonem stanovených osob, jde-li o osoby dvě a více, pak do výše \$6 000.⁵⁷ Tyto náklady nelze ve formě slevy na dani uplatnit v plné výši. Hodnota možné slevy se určuje pomocí koeficientu, jehož výše je negativně korelována s výší upraveného hrubého důchodu a pohybuje se v rozmezí od 0,35 do 0,20. Nejvyšší možná hodnota této slevy je tedy \$1 050 při péči o jednu kvalifikovanou osobu, \$2 100 při péči o dvě a více osob.⁵⁸ Tuto slevu je možné uplatnit maximálně do výše daňové povinnosti před slevami.

- Sleva na dani za příspěvky na důchodové připojištění (*retirement savings contribution credit*)

Slevu v maximální výši \$1 000 je možné od daňové povinnosti odečíst v případě, že poplatník starší 18 let, který není student, platil příspěvky na soukromé důchodové připojištění. Výše slevy je opět odvozována od skutečných nákladů vynaložených za tímto účelem, přepočítaných podle koeficientu v rozmezí 0,1 - 0,5. Jeho výše je závislá na upraveném hrubém příjmu poplatníka přičemž slevy lze dosáhnout, je-li tento příjem nižší, než \$28 750.⁵⁹

⁵⁶ 1. Tax Benefits for Education: Information Center. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/uac/Tax-Benefits-for-Education:-Information-Center>

2. Instructions for Form 8863. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i8863.pdf>

⁵⁷ Child and Dependent Care Credit. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-10-31]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/taxtopics/tc602.html>

⁵⁸ Child and Dependent Care Expenses. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-10-31]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/f2441.pdf>

⁵⁹ Retirement Topics - Retirement Savings Contributions Credit. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/Retirement-Plans/Plan-Participant,-Employee/Retirement-Topics-Retirement-Savings-Contributions-Credit-%28Saver%E2%80%99s-Credit%29>

- Sleva pro osoby staré a invalidní (*elderly and disabled credit*)

Sleva na dani je poskytována také osobám starým (nad 65 let) a plně invalidním. I v tomto případě jsou stanoveny poměrně dosti přísné příjmové limity, jejichž překročení je spjato se zánikem nároku na slevu. Jedná se o limity dvojí - v první řadě se stanovuje maximální výše upravených hrubých příjmů, zároveň ale nesmí být překročena hranice stanovená pro určité nezdanitelné příjmy (například dávky sociálního zabezpečení). Výše slevy se určuje jako 15% z pevně stanovené částky, která je dána v různé výši pro osoby podávající daňové přiznání pod jednotlivými statuty. Tato částka se dále snižuje o hodnotu určitých nezdanitelných příjmů a část AGI, která přesahuje zákonem stanovenou paušální částku. Maximální výše slevy pro svobodného poplatníka v roce 2012 činí \$750.⁶⁰

- Energetické slevy na daních (*residential energy credits*)

Pod tuto kategorii slev na daních pro rok 2012 u DPFO spadá pouze jedna sleva. Jedná se o slevu, která má pomoci poplatníkům financovat nákup vybavení využívajícího alternativní energetické zdroje (*residential energy efficient property credit*). Jedná se například o solární ohřivače vody, solární panely, větrné turbíny, zařízení umožňující využití geotermální energie pro vytápění či o nákup palivových článků pro domácnosti. Podmínkou je, že toto vybavení musí být nakoupeno u dodavatele, který je držitelem certifikátu osvědčující to, že zboží jim dodané dosahuje určité kvality a splňuje technické parametry, které jsou pro uplatnění slevy vyžadovány. Slevu je možno uplatnit ve výši 30% celkové hodnoty vynaložených nákladů. Zákon v tomto případě nestanovuje maximum částky slevy v absolutním vyjádření tak, jak tomu u většiny slev na dani z příjmů fyzických osob v USA je. Tuto slevu je možné uplatnit pouze do výše daňové povinnosti, nicméně částku, o kterou výše slevy převyšuje daň, je možné přenést do následujícího daňového období za podmínky, že v tomto období zákon tento typ slevy bude stále připouštět (v současnosti platí až do roku 2016).⁶¹

V minulých letech mezi energetické slevy patřila i sleva slevu z titulu stavebních úprav domů, či bytů, které zvyšují energickou efektivitu těchto staveb (nové izolace,

⁶⁰ Credit for the Elderly or the Disabled. In: *Internal Revenue Service* [online]. str. 2-7. [cit. 2012-11-15]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/p524.pdf>

⁶¹ Tax Credits Available for Certain Energy-Efficient Home Improvements. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/uac/Tax-Credits-Available-for-Certain-Energy-Efficient-Home-Improvements>

výměna oken, výměna topných systémů apod.), nicméně platnost této slevy nebyla zákonodárci prodloužena a s koncem roku 2011 vypršela.

- Ostatní slevy nepřecházející do daňového bonusu⁶²

V daňovém formuláři po již zmíněných slevách, které jsou využívány nejčastěji a jsou považovány za kmenové⁶³, následuje kolonka shrnující ostatní slevy. Pro rok 2012 sem patří následující slevy:

- » Všeobecná sleva pro podnikatele (*general business credit*) - zahrnuje desítky dílčích slev na dani a bude podrobněji rozebrána v kapitole 4.2.2
- » Sleva za zaplacené úroky z hypotečního úvěru (*mortgage interest credit*)
- » Sleva na nákup elektromobilu (*plug-in electric drive motor vehicle credit*)
- » Sleva na nákup motorového vozidla na alternativní pohon (*alternative motor vehicle credit*)
- » Sleva na nákup zařízení určeného k tankování vozidla na alternativní pohon (*alternative fuel vehicle refueling property credit*)
- » Sleva pro držitele určitých typů dluhopisů (*credit for holders of tax credit bonds*)
- » Sleva z titulu adopce dítěte (*adoption tax credit*)⁶⁴

4.1.2.2 Slevy přecházející do daňového bonusu

- Sleva na základě výše příjmů (*earned income credit*)

Tato sleva na dani se poprvé objevila v legislativě roku 1975 a to především proto, aby kompenzovala daně na sociální zabezpečení. Může přecházet do daňového bonusu, jehož výše není nijak omezena. Je k dispozici zákonem určenému okruhu osob, které mají nižší příjmy - přičemž to, že mají příjmy plynoucí buď ze zaměstnání, nebo ze samostatně výdělečné činnosti, je podmínkou pro získání slevy. Výše slevy závisí na výši některých příjmů (zpočátku se její hodnota s rostoucími příjmy zvyšuje, od určité hranice pak klesá), nejedná se však o všechny příjmy zahrnované do upraveného hrubého příjmu, ale o tzv. „*earned income*“. Zákon také stanoví strop hodnoty těchto

⁶² 1040 Instructions.In: *Internal Revenue Service* [online]. str. 42. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i1040.pdf>

⁶³ tabulka přehledně shrnující všechny tyto základní slevy, včetně slev přecházejících do daňového bonusu, se nachází v příloze práce

⁶⁴ pro roky 2010 a 2011 tato sleva mohla přecházet do daňového bonusu, od roku 2012 již nikoliv

příjmů, po jehož překročení nárok na slevu zaniká. Výše těchto stropů a zároveň i slevy samotné je závislá na počtu vyživovaných dětí daňového poplatníka. Pro poplatníka bezdětného je pro rok 2012 maximální výše slevy \$475, přičemž s počtem dětí postupně roste a její výše pro poplatníky se třemi a více dětmi činí nanejvýš \$5 891.⁶⁵

- Dodatečná sleva na dítě (*additional child tax credit*)

Pro poplatníky, kteří jsou oprávněni si od daně odečíst slevu na dítě, může v určitém případě vzniknout nárok na tuto dodatečnou slevu na dítě, která nabývá vždy formy daňového bonusu. Stane se tak v případě, že jejich daňová povinnost nedosahovala výše možné slevy na dítě (slevu tedy nebylo možné čerpat v plné výši) a zároveň výše některých jejich příjmů⁶⁶ je vyšší než \$3 000. Přestože instrukce ke zjištění výše dodatečné slevy na dítě nezmiňují žádné stropy příjmů, je nutné mít na paměti, že podmínkou získání této slevy je to, že je poplatník oprávněn využít slevu na dítě, de facto tedy platí limity stanovené pro účely výpočtu slevy na dítě. Výše dodatečné slevy na dítě (tedy daňového bonusu) je limitována výší nevyužité slevy na dítě, maximálně se tedy jedná o částku \$1 000 za jedno dítě.⁶⁷

- Sleva na zaplacenou federální daň z pohonných hmot (*credit for federal tax on fuels*)

Poplatník má právo na vrácení zaplacené federální spotřební daně z pohonných hmot u určitých paliv (benzín, letecký benzín, nafta, petrolej, LPG apod.) byly-li použity pro určité účely, které nepodléhají zdanění. Jedná se například o jejich využívání pro účely podnikání mimo dálnice, použití v zemědělství a další zákonem vymezené účely. Protože se jedná ve své podstatě o vrácení již zaplacené daně, je logické, že zákon připouští přechod této slevy do daňového bonusu.⁶⁸

⁶⁵ 1. Preview of 2012 EITC Income Limits, Maximum Credit Amounts and Tax Law Updates. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-02]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/Individuals/Preview-of-2012-EITC-Income-Limits,-Maximum-Credit--Amounts-and-Tax-Law-Updates>

2. EITC, Earned Income Tax Credit, Questions and Answers. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-02]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/Individuals/EITC,-Earned-Income-Tax-Credit,-Questions-and-Answers>

⁶⁶ jedná se o stejnou skupinu příjmů, která byla použita pro zjištění nároku na slevu na dani na základě výše příjmů (tzv. *earned income*)

⁶⁷ Additional Child Tax Credit. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-02]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/f8812.pdf>

⁶⁸ Credit for Federal Tax Paid on Fuels. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-02]. Dostupné z: http://www.irs.gov/pub/irs-access/f4136_accessible.pdf

- Sleva na zdravotní pojištění (*health coverage tax credit*)

Tato sleva se vztahuje jen na velmi specifický a úzký okruh poplatníků, kterým za splnění určitých podmínek umožňuje si od daňové povinnosti odečíst část výdajů na zdravotní pojištění. I v tomto případě přichází v úvahu daňový bonus.

4.2 Daň z příjmů právnických osob (Corporate Income Tax)

4.2.1 Výpočet částky daně před slevami

Ve Spojených státech amerických podléhají zdanění právnických osob například korporace, sdružení, akciové společnosti, pojišťovny nebo například banky. Zákon určuje také okruhy právnických osob, na které se vztahují některá odlišná pravidla při zdanění jejich příjmů. Některé právnické osoby (tzv. S-corporations, partnerships, či společnosti s ručením omezeným) si za určitých okolností mohou zvolit, zda budou své příjmy danit jako právnické osoby, nebo až prostřednictvím svých společníků na úrovni osob fyzických. V USA nejsou právnické osoby na rozdíl od České republiky rozlišovány na rezidenty a nerezidenty. Všechny právnické osoby založené na základě americké legislativy jsou považovány za „domácí“ společnosti a musí zdaňovat své celosvětové příjmy. Předmětem daně jsou veškeré příjmy ze všech zdrojů. Zákon upravuje určité příjmy vyňaté a osvobozené. Zdanitelný příjem (*taxable income*), neboli upravený základ daně, se zjišťuje z celkových příjmů (*total income, gross income*), které se sníží o celou řadu daňově uznatelných odpočtů. Odpočty představují běžné a nezbytné náklady, které byly vynaloženy v souvislosti s podnikáním. Ztráta z minulých let může být uplatněna formou odpočtu až ve 20 následujících zdaňovacích obdobích. Zákon rovněž upravuje náklady, které nemohou být pro daňové účely uplatněny. Sazba daně právnických osob je progresivní a pohybuje se v rozmezí 15 - 35%. I v případě právnických osob se k dani někdy přičítá tzv. alternativní minimální daň. Následuje uplatnění slev na dani.⁶⁹

⁶⁹ 1. RIENSTRA, J. *North American Tax Handbook 2010*. Amsterdam, 2010, str. 215-217

2. JOINT COMMITTEE ON TAXATION. *Overview of the Federal Tax System as in Effect for 2012* [online]. 2012. str. 9-11. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z: www.jct.gov/publications.html?func=startdown&id=4400

4.2.2 Slevy na dani z příjmů právnických osob

Jak již bylo řečeno v kapitole týkající se slev na dani z příjmů fyzických osob, veškeré slevy dostupné osobám právnickým jsou k dispozici i osobám fyzickým, mají-li příjmy z podnikání a splňují další podmínky pro získání slevy. Také v případě slev pro právnické osoby se využívá zároveň slev přecházejících i nepřecházejících do daňového bonusu. Slevy, které do bonusu nepřecházejí, jsou ale hojnější. Slevy na DPPO jsou výhradně slevy nestandardní, které je možné uplatnit pouze do výše výdajů prokazatelně vynaložených za určitým účelem. Právní předpisy zpravidla limitují maximální výši slevy absolutní částkou.

4.2.2.1 Slevy nepřecházející do daňového bonusu

Do kategorie slev nepřecházejících do daňového bonusu pro právnické osoby patří následující čtyři slevy, které již byly zmíněny v kapitole o slevách FO.

- Sleva na nákup elektromobilu (*plug-in electric drive motor vehicle credit*)
- Sleva na nákup motorového vozidla na alternativní pohon (*alternative motor vehicle credit*)
- Sleva na nákup zařízení určeného k tankování vozidla na alternativní pohon (*alternative fuel vehicle refueling property credit*)
- Sleva pro držitele určitých typů dluhopisů (*credit for holders of tax credit bonds*)

Právnické osoby pak mohou využít zejména tzv. všeobecnou slevu pro podnikatele (*general business credit*). Pod tímto souhrnným označením se skrývá řada dílčích slev, které se určí samostatně a jejich výše se pak sečtou. Tyto dílčí slevy nepřechází do daňového bonusu. Pro rok 2011 se do této skupiny řadilo na tři desítky různých slev, nicméně platnost přibližně poloviny z nich nebyla zákonodárci prodloužena pro rok 2012 a v tomto zdaňovacím období je tedy již nebude možné využít. V následujícím výčtu proto nejsou uvedeny.

- Sleva na výstavbu bydlení pro osoby s nízkými příjmy (*low-income housing credit*)

Sleva na výstavbu bydlení pro osoby s nízkými příjmy se dle kritéria daňových výdajů dá považovat za nejdůležitější ze slev DPPO.⁷⁰ V případě, že podnikatel financuje výstavbu či rekonstrukci budov či bytů, které jsou následně pronajímány osobám s nízkými příjmy, může až po dobu 10 let od kvalifikované investice uplatňovat slevu na dani z tohoto titulu. Výše slevy je 30-70% ze skutečně vynaložených nákladů. V případě porušení určitých podmínek (například příliš nízké procento nájemníků, kteří spadají do kategorie osob s nízkými příjmy) může vzniknout poplatníkovi povinnost vrátit částku, o kterou mu byla snížena daňová povinnost.⁷¹

- Slevy z titulu investice (*investment tax credits*)⁷²

Slev z titulu investice je hned několik. V první řadě se jedná o investice vynaložené na projekty, při kterých jsou určitým způsobem využívány pokročilé energetické technologie. Projekty a druhy energií, které jsou způsobilé pro uplatnění slevy, stanoví poměrně podrobně zákon. Výše slevy se pak stanoví procentem z celkové investice vynaložené na daný projekt. Procentuální sazba je stanovena pro jednotlivé projekty a druhy energií odlišně. Pohybuje se mezi 15-30%.

Dále pod tuto kategorii spadají investice do zařízení využívajících geotermální energii, solární energii nebo palivové články. Výše slevy se i v tomto případě určuje jako procento (10-30%) z vynaložené investice. V případě všech výše zmíněných investic může za určitých podmínek poplatníkovi vzniknout povinnost vrátit, oč mu byla daň snížena. Jedná se například o situaci, kdy poplatník prodá zařízení, z jehož titulu mu byla poskytnuta sleva dříve, než uplyne zákonem stanovená lhůta, či pokud toto zařízení bude využívat jen zřídka.

Poslední skupinou slev jsou slevy z titulu investice do rekonstrukce a restaurace určitých budov. Konkrétně se jedná o budovy postavené před rokem 1936 a některé další historické budovy. Výše této slevy činí 10-20% z hodnoty kvalifikované investice.

⁷⁰ JOINT COMMITTEE ON TAXATION. *Estimates for Federal tax expenditures in fiscal years 2011-2015* [online]. 2012. str. 40. [cit. 2012-10-30]. Dostupné z:

<https://www.jct.gov/publications.html?func=startdown&id=4386>

⁷¹ Instructions for Form 8609. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-13]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i8609.pdf>

⁷² Instructions for Form 3468. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-13]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i3468.pdf>

- Sleva na zaměstnání veteránů (*work opportunity credit*)

Zaměstnavatel zaměstnávající osobu, která sloužila v ozbrojených silách USA, má za určitých podmínek nárok na slevu na dani. Sleva se však týká jen tzv. kvalifikovaných veteránů - tj. takových, kteří jsou poprvé zaměstnání tímto zaměstnavatelem v průběhu prvního roku po ukončení aktivní služby, nebo kteří byli v průběhu posledního roku nezaměstnaní déle než 6 měsíců. Výše slevy je v závislosti na různých faktorech 25-50% z roční mzdy takového zaměstnance. Zákon také stanoví maximální částku slevy v rozmezí \$2 400 až \$9 600, v závislosti na délce nezaměstnanosti, případné invaliditě a dalších faktorech.⁷³

- Sleva na umožnění práce invalidních osob (*disabled access credit*)

V případě, že zaměstnavatel zaměstnává invalidní osobu, musí této osobě zajistit pracovní prostředí odpovídající požadavkům zákona „*Americans with Disabilities Act*” z roku 1990. Část nákladů, které zaměstnavatel vynaloží na takovéto úpravy, může být odečtena od daně. Jedná se o náklady na úpravy, kterými se zabezpečí bezbariérový přístup, zpřístupnění zvukových materiálů osobám sluchově postiženým, zpřístupnění vizuálních materiálů osobám zrakově postiženým a dále o náklady vynaložené na úpravu či koupi zařízení pro tyto zaměstnance. Všechny tyto výdaje musí být přiměřené a nezbytné. Výše slevy činí 50% takových výdajů, maximálně však \$5 000.⁷⁴

- Další slevy zahrnuté do všeobecné slevy pro podnikatele⁷⁵

- » Sleva na soukromé zdravotní pojištění zaplacené za zaměstnance malým zaměstnavatelem (*small employer health insurance premiums credit*)
- » Sleva na sociální a zdravotní pojištění zaplacené za některé zaměstnance, u nichž spropitné tvoří součást mzdy (*employer social security and medicare taxes paid on certain employee tips credit*)
- » Sleva na vybudování penzijního plánu malého zaměstnavatele (*pension plan startup costs credit*)
- » Sleva pro zaměstnavatele, který poskytuje zařízení služeb a péče o děti pro své zaměstnance (*employer-provided childcare facilities and services credit*)

⁷³ Work Opportunity Credit. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-13]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/f5884.pdf>

⁷⁴ Disabled Access Credit. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-13]. Dostupné z: http://www.irs.gov/pub/irs-access/f8826_accessible.pdf

- » Sleva na zaměstnance v určitých geografických oblastech (*empowerment zone and renewal community employment credit*)
- » Sleva na vývoj léků pro léčbu vzácných onemocnění (*orphan drug credit*)
- » Sleva na zakoupené destilované alkoholické nápoje (*distilled spirits credit*)
- » Sleva na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů (*renewable electricity credit*)
- » Sleva na produkci paliv z nekonvenčních zdrojů (*nonconventional source fuel credit*) - jedná se o výrobu koksu a koksárenského plynu
- » Sleva na výrobu nafty s nízkým obsahem síry (*low sulfur diesel fuel production credit*)
- » Sleva na filtraci oxidu uhličitého (*carbon dioxide sequestration credit*)
- » Sleva na zabezpečení zemědělských chemikálií (*agricultural chemicals security credit*)

4.2.2.1 Slevy přecházející do daňového bonusu

Právnícké osoby mohou uplatnit pouze jednu daň přecházející do daňového bonusu. Jedná se o slevu na zaplacenou federální daň z pohonných hmot, o které bylo podrobněji pojednáno v kapitole zabývající se slevami na dani z příjmů FO.

4.3 Převodové daně (Transfer Taxes)

Ve Spojených státech amerických jsou slevy na dani využívány jako jeden z konstrukčních prvků některých převodových daní. Konkrétně se jedná o daň darovací (*gift tax*) a dědickou (*estate tax*). V České republice se s takovou úpravou nesetkáme. České zákony za účelem zamezení zdanění některých převodů majetku, které mají charakter daru či dědictví, využívají úplné osvobození od daně, jedná-li se o převod mezi určitými skupinami osob. Výše hodnoty majetku, který je předmětem tohoto osvobození, přitom není nijak limitována.

⁷⁵ General Business Credit. In: *Internal Revenue Service* [online]. [cit. 2012-11-13]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/f3800.pdf>

4.3.1 Výpočet částky daně před slevami⁷⁶

Poplatníkem daně darovací je v USA, na rozdíl od úpravy v České republice, dárce, nikoliv nabyvatel daru. Na základě dohody mezi dárce a obdarovaným je ale možné povinnost zaplatit daň převést na nabyvatele. Zákon určí případy, kdy je dar od daně osvobozen. Jedná se o úhradu školného, či výdajů na lékařskou péči zaplacenou za obdarovaného přímo dané vzdělávací instituci nebo zařízení poskytujícímu zdravotní péči, dále dary manželovi (manželce) a dary politickým organizacím, či charitám. Při výpočtu daňové povinnosti se uplatní roční částečné osvobození. Jeho výše pro rok 2012 činí \$13 000 na každou obdarovanou osobu. V případě, že výše hodnoty darů na osobu nepřekročí tuto mez, není nutné podávat daňové přiznání. Sazba darovací daně je progresivní a pohybuje se v rozmezí od 18 do 35%.

Poplatníkem daně dědické je dědic a jejím předmětem je vše, co osoba vlastní v okamžik smrti a to včetně například částky, která bude vyplacena na základě smlouvy o životním pojištění. Proti stanovené hrubé výši dědictví (*gross estate*) je možné uplatnit některé odpočty. Odčitatelná je hodnota veškerého majetku, které dědí manžel (manželka) zemřelého, dále majetek, který dědictvím přechází do vlastnictví charitativních organizací, hypotéky a ostatní dluhy zemřelého, náklady na pohřeb zemřelého a náklady vynaložené na dědické řízení. Povinnost podat dědické přiznání za zdaňovací období 2012 vzniká v případě, že velikost součtu hodnoty dědictví a darů neosvobozených od daně v průběhu života zůstavitele nepřesahuje \$5 120 000. Sazba dědické daně je totožná se sazbami daně darovací.

4.3.2 Sleva na dani u daně darovací a dědické

Výše daně darovací či dědické, kterou je poplatník povinen zaplatit se snižuje o takzvanou unifikovanou (sjednocenou) slevu na dani (*unified credit*). Jedná se o slevu na dani, která se stanoví v jednotné výši zároveň pro daň darovací a daň dědickou, a kterou je pak možné čerpat v průběhu života. Výše této slevy se každoročně indexuje o inflaci a pro rok 2012 činí v plné výši \$1 772 800. Použití této slevy je nejjednodušší vysvětlit na příkladu.⁷⁷ Uvažujme, že osoba A daruje osobě B v roce 2012 dary, jejichž

⁷⁶ Introduction to Estate and Gift Taxes. In: *Internal Revenue Service* [online]. str. 3-4. [cit. 2012-11-14]. Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/p950.pdf>

⁷⁷ sazby daně dědické a darovací účinné pro rok 2012, kterých je v příkladu užito, jsou uvedeny v příloze 10

celková hodnota je \$250 000 a nejsou od daně osvobozeny. Výše ročního částečného osvobození činí \$13 000, zdanit je tedy nutné \$237 000. Aplikací progresivní sazby daně zjistíme, že výše daňové povinnosti před slevou je \$66 640. Je ale možné aplikovat slevu na dani. Uvažujme, že osoba A v minulosti nikdy nedarovala majetek, jehož hodnota by přesahovala výši ročního částečného osvobození - využije tedy svou celoživotní slevu poprvé. Výše daňové povinnosti po slevě bude nulová, ale částka slevy, kterou bude možné uplatnit v následujících letech, poklesne o \$66 640 a bude tedy ve výši \$1 706 160. Přestože povinnost daň odvést vzniká nabyvateli majetku, výši této daně ovlivňuje celoživotní sleva osoby dárce (resp. to, zda její nevyčerpaná část je větší nebo menší než hodnota daně před slevou). Je také nutné si uvědomit, že dary, za které je nutné podat daňové přiznání, se za života dárce načítají - v případě, že by následující rok daroval osobě C \$250 000, základnou pro výpočet daňové povinnosti by byl součet zdanitelných základů daně osoby B i C, tedy 2·237 000 a daň před slevou by se pak počítala jako rozdíl mezi takto určenou daní a výší daně před slevou v případě darování osobě B.

Uvažujme nyní, že k darování osobě C nedošlo, zákonodárci ponechají výši slevy pro rok 2013 stejnou a osoba A v tomto roce zemře. Tržní hodnota majetku, který je součástí dědictví a není osvobozen, je \$5 000 000. Protože součet hodnoty dědictví a neosvobozených darů v průběhu života osoby A je \$5 237 000, vzniká dědicovi povinnost podat daňové přiznání a z této částky se také vypočte částka daně před slevou, která by v tomto případě byla \$1 813 750. Tato částka ale bude zmenšena o hodnotu slevy v plné výši (neboť do základu daně byly zahrnuta i hodnota darů v průběhu života zůstavitele), výsledná daňová povinnost tedy je \$40 950. Jinými slovy, celoživotní sleva na dani ve výši \$1 772 800 zajišťuje, že nebude zdaněn majetek v hodnotě \$5 120 000 (po osvobození), který člověk daruje, či který vstoupí do dědického řízení po jeho smrti.

Závěr

V úvodu této práce jsem si kladla za cíl zevrubný popis úpravy slev na daních v českém a americkém právním řádu a jejich srovnání. Musím přiznat, že ačkoliv jsem již při počátku zrodu této práce měla alespoň hrubou představu o podobě daňové soustavy USA, problematice slev na daních jsem se nikdy hlouběji nevěnovala a nebyla jsem si plně vědoma toho, do jaké míry se liší od české úpravy.

Nejprve bych tedy ráda věnovala pozornost slevám, které vykazují alespoň do určité míry podobné znaky v případě obou zemí. Nejblíže jsou si slevy na daních z příjmů fyzických osob poskytované na studium poplatníka, na invaliditu a sleva na dítě, u daně z příjmů právnických osob potom sleva na invaliditu zaměstnance. Ale ani v případě těchto slev se nedá ani zdaleka říci, že by byly totožné. U prvních třech jmenovaných slev spočívá jejich podobnost především v účelu zavedení slevy. Zákonodárci se v obou zemích zavedením těchto slev snažili zohlednit určitou situaci, ve které se daňový poplatník nachází, a o které se dá předpokládat, že bude mít negativní vliv na jeho finanční situaci - snížená možnost výdělku v případě invalidity a studia, a vyšší výdaje poplatníka spojené s péčí o dítě. Je zde patrná snaha tento negativní vliv alespoň částečně kompenzovat implementací slevy. Nutno podotknout, že k samotnému způsobu určení výše slevy přistupují právní úpravy obou zemí velmi odlišně. V případě České republiky jsou všechny slevy na daních stanoveny standardně a jsou k dispozici všem poplatníkům, kteří splní určité podmínky, ale ani v jednom případě není nárok na slevu omezen výší příjmů. V zásadě stačí naplnit znaky skutečnosti, která byla v první řadě důvodem k zavedení slevy - poplatník je například studentem, či je osobou invalidní. Paradoxně tak potom může dojít k tomu, že osoba s nadprůměrnými příjmy má nárok na slevu na dani, protože se objektivně nachází v situaci, která je obvykle spojována s vyšším rizikem vzniku finanční tísně (mohlo by se jednat například o velmi úspěšného podnikatele, který je fyzicky postižený), ale v daném případě je platební schopnost této osoby dobrá. Taková sleva na dani by se potom dala pokládat z určitého úhlu pohledu za nespravedlivou. Ve Spojených státech převládají slevy nestandardní, přestože je možné se setkat i se slevami standardními - jako například právě sleva na dítě. Na rozdíl od ČR je prakticky vždy součástí podmínek pro získání slevy také nepřekročení maximálního příjmového limitu, přičemž úplnému zániku nároku na slevu zpravidla předchází jakési přechodné pásmo, v rámci

kterého se výše možné slevy postupně zmenšuje (*phase-out*). Osobně pro mě bylo toto zjištění překvapivé. Je známý fakt, že sociální politika USA je ve srovnání s většinou evropských zemí značně omezená, nečekala jsem tedy, že v případě slev na daních budou brány tak velké ohledy právě na osoby s nižšími příjmy. Nicméně zdá se, že minimálně co se slev na daních týče, je spravedlnost ve Spojených státech posuzována na základě platební schopnosti poplatníka. Poslední jmenovaná sleva, u které je možné vypočítat do jisté míry určitou podobnost, je sleva na zaměstnávání invalidní osoby. Cílem této slevy je motivovat zaměstnavatele k tomu, aby takovéto osoby zaměstnal, protože je to považováno za společensky žádoucí. V ČR je tato incentiva poskytována formou paušální částky za každého zaměstnance s určitým stupněm invalidity, v USA se jedná o kompenzaci části nákladů, které zaměstnavateli vzniknou v důsledku vytvoření vhodného pracovního prostředí pro invalidní osobu.

V případě všech ostatních slev na daních se o podobě mezi oběma státy nedá hovořit. Kupříkladu v ČR naprosto základní sleva - sleva na poplatníka se v právní úpravě USA nevyskytuje vůbec. Zajištění této základní nezdanitelné částky je realizováno pomocí částečného osvobození a standardních či nestandardních odpočtů (poplatník zde má na výběr). Další slevy, které jsou používány v USA, se zase ve formě slevy neobjevují v ČR. Některé z těchto skutečností (péče o osobu blízkou, příspěvky na soukromé důchodové pojištění) jsou zohledněny jiným způsobem - důchodem nebo formou odpočtu od základu daně, jiné skutečnosti zvýhodněné v USA slevou nejsou V ČR zohledněny vůbec (například nákup elektromobilu). Z našeho pohledu se jako velmi nezvyklá jeví sleva, která je poskytována osobám, které sice mají příjmy ze zaměstnání, či podnikání, ale pouze v malé výši. V tomto případě se jedná v podstatě o sociální dávku, která má jednak pomoci těmto lidem s nízkými příjmy, za druhé je také motivovat k tomu, aby pracovali, přestože jejich příjmy takto získané jsou nízké. Ani sleva na dani poskytovaná u daně dědické a darovací v ČR nemá obdoby. Jedná se o prazvláštní konstrukt, kdy každý poplatník sobě přidělenou slevu čerpá postupně v průběhu svého života. Aby byla možná kontrola správného uplatňování této slevy, je nezbytný jakýsi federální registr, kde jsou zaznamenávány částky slevy poplatníkem uplatněné v průběhu celého jeho života. Formulář daňového přiznání k dani dědické a darovací je navíc velmi komplikovaný a rozsáhlý, neboť je vždy nutné uvést i všechny předchozí zdanitelné dary za života poplatníka.

Je patrné, že daňové systémy, jejichž zkoumáním jsem se v této práci zabývala, jsou velmi rozdílné. Jednoznačně říci, že jeden z nich má úpravu slev na daních lepší,

bych si netroufla. Každý má své klady a zápory. Jako hlavní přednost české právní úpravy vnímám její jednoduchost. Zákon stanovuje jasná a přesná pravidla pro uplatnění slev na daních a mám za to, že i samotným studiem právních předpisů je možné tuto problematiku velmi dobře a poměrně rychle pochopit. Domnívám se však, že tato jednoduchost může být někdy v rozporu s principem spravedlnosti a například zavedení stropů příjmů pro uplatnění některých slev by nebylo na škodu. Oproti tomu daňové zákony USA jsou nepoměrně obsáhlejší a chybí jim přehlednost a logická návaznost. K tomu, aby se běžný člověk schopný v daňových otázkách zorientovat, musí daňový úřad Spojených států vydávat početné příručky vztahující se k jednotlivým daním a jejich částem. Pro srovnání, pokyny k vyplnění přiznání k dani z příjmů fyzických osob v ČR jsou dlouhé čtyři stránky, zatímco instrukce k vyplnění daňového přiznání fyzických osob v USA tvoří stostránkový dokument. Mimo to, k uplatnění jednotlivých slev na dani je vždy nutné vyplnit speciální formulář pro danou slevu. Tyto formuláře jsou nezdědka také několik stran dlouhé a jsou opět doprovázeny obsáhlými návody k vyplnění. Je zřejmé, že američtí zákonodárci chtěli dosáhnout co největší spravedlnosti při uplatňování slev na daních a snažili se proto postihnout široké spektrum možných okolností, já osobně se ale domnívám, že s touto snahou zašli možná až příliš daleko. Právní úprava slev na daních (a vlastně i všech ostatních konstrukčních prvků daní) je tak složitá, že se téměř nikdo neobejde bez pomoci daňového poradce. Je nutné si také uvědomit, že právě poplatníci s nízkými příjmy, na které se slevy na daních v USA zcela jasně zaměřují, si takové služby často nemohou dovolit.

Seznam literatury

Knižní zdroje

- BAKEŠ, Milan, KARFÍKOVÁ, Marie, KOTÁB, Petr, MARKOVÁ, Hana a kol. *Finanční právo*. 5., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, 548 s. ISBN 978-80-7400-801-6.
- BRYCHTA, Ivan, MACHÁČEK, Ivan a DĚRGEL, Martin. *Daň z příjmů 2011: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 1. 2011*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 640s. ISBN 978-80-7357-623-3.
- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňové systémy v globálním světě*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, 271 s. ISBN 978-80-7357-320-1.
- MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2012, úplná znění platná k 1. 1. 2012*. vyd. Praha: Grada, 2012, 264 s. ISBN 978-80-247-4254-0.
- PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.
- RIENSTRA, John. *North American Tax Handbook 2010*. Amsterdam: International Bureau of Fiscal Documentation, 2010, 552s. ISBN 978-90-8722-072-3.
- ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- VANČUROVÁ, Alena a LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2012*. 11. aktualiz. vyd. Praha: 1. VOX, 2012, 368 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Právní normy

- 26 USC: Internal Revenue Code
- zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění
- zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, v platném znění
- zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, v platném znění
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění

- zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů, v platném znění
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění

Internetové zdroje

- Internal Revenue Service
<http://www.irs.gov>
- Joint Committee on Taxation
[http:// www.jct.gov](http://www.jct.gov)
- Ministerstvo financí České republiky
<http://www.mfcr.cz>
- OECD
<http://www.oecd.org>
- OECD Statistics
<http://stats.oecd.org/>
- Vláda České republiky
<http://www.vlada.cz>

Seznam tabulek a grafů

TABULKA 1: STUPŇOVITÁ PROGRESE.....	11
TABULKA 2: VÝVOJ ČÁSTKY SLEVY NA POPLATNÍKA V LETECH 2006 - 2012 (v Kč)	23
TABULKA 3: VÝVOJ ČÁSTKY SLEVY NA MANŽELKU (MANŽELA) V LETECH 2006 - 2012 (v Kč)	24
TABULKA 4: VÝVOJ ČÁSTKY SLEVY NA INVALIDITU V LETECH 2006 - 2012 (v Kč).....	25
TABULKA 5: VÝVOJ ČÁSTKY SLEVY NA STUDIUM V LETECH 2006 - 2012 (v Kč).....	25
TABULKA 6: VÝVOJ ČÁSTKY ZVÝHODNĚNÍ NA DÍTĚ V LETECH 2006 - 2012 (v Kč)	27
TABULKA 7: VÝPOČET ČÁSTKY SLEVY NA ZAMĚSTNANCE SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM PRO ROK 2012	30
TABULKA 8: AKTUÁLNÍ VÝŠE SLEVY NA DANI U DANĚ SILNIČNÍ	34
TABULKA 9: POSTUP PŘI VÝPOČTU FEDERÁLNÍ DANĚ Z PŘÍJMŮ FO.....	38
GRAF 1: VLIV ODPOČTŮ A SLEV NA KONEČNOU EFEKTIVNÍ DAŇOVOU SAZBU PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ LINEÁRNÍ.....	11
GRAF 2: VLIV ODPOČTŮ A SLEV NA KONEČNOU EFEKTIVNÍ DAŇOVOU SAZBU PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ KLOUZAVĚ PROGRESIVNÍ.....	12
GRAF 3: ÚSPORA ZNÁZORNĚNÁ POKLESEM HODNOTY EFEKTIVNÍ DAŇOVÉ SAZBY, ZA POUŽITÍ LINEÁRNÍ SAZBY DANĚ.....	17
GRAF 4: ÚSPORA ZNÁZORNĚNÁ POKLESEM ČÁSTKY DANĚ, ZA POUŽITÍ LINEÁRNÍ SAZBY DANĚ.....	17
GRAF 5: ÚSPORA ZNÁZORNĚNÁ POKLESEM HODNOTY EFEKTIVNÍ DAŇOVÉ SAZBY, ZA POUŽITÍ PROGRESIVNÍ SAZBY DANĚ.....	18
GRAF 6: ÚSPORA ZNÁZORNĚNÁ POKLESEM ČÁSTKY DANĚ, ZA POUŽITÍ PROGRESIVNÍ SAZBY DANĚ	19
GRAF 7: DAŇOVÉ VÝDAJE ZPŮSOBENÉ VYBRANÝMI SLEVAMI DLE PRÁVNÍ ÚPRAVY ÚČINNÉ PRO ROK 2012	40

Seznam příloh

PŘÍLOHA 1: EFEKTIVNÍ SAZBA DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ LINEÁRNÍ	60
PŘÍLOHA 2: VLIV STANDARDNÍHO ODPOČTU NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ LINEÁRNÍ.....	60
PŘÍLOHA 3: VLIV STANDARDNÍ SLEVY NA DANI NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ LINEÁRNÍ.....	60
PŘÍLOHA 4: VLIV STANDARDNÍHO ODPOČTU A SLEVY NA DANI NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ LINEÁRNÍ.....	61
PŘÍLOHA 5: STANOVENÍ KLOUZAVĚ PROGRESIVNÍ SAZBY	61
PŘÍLOHA 6: EFEKTIVNÍ SAZBA DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ KLOUZAVĚ PROGRESIVNÍ	61
PŘÍLOHA 7: VLIV STANDARDNÍHO ODPOČTU NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ KLOUZAVĚ PROGRESIVNÍ.....	61
PŘÍLOHA 8: VLIV STANDARDNÍ SLEVY NA DANI NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ KLOUZAVĚ PROGRESIVNÍ.....	62
PŘÍLOHA 9: VLIV ODPOČTU A SLEVY NA DANI NA EFEKTIVNÍ SAZBU DANĚ PŘI NOMINÁLNÍ SAZBĚ KLOUZAVĚ PROGRESIVNÍ.....	62
PŘÍLOHA 10: SAZBY DANĚ DĚDICKÉ A DAROVACÍ V USA PRO ROK 2012.....	62
PŘÍLOHA 11: ZÁKLADNÍ SLEVY U DPFO V USA A LIMITY PRO JEJICH UPLATNĚNÍ.....	63

Přílohy

Příloha 1: Efektivní sazba daně při nominální sazbě lineární

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Sazba daně	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Daň v Kč	1 875	3 750	7 500	15 000	22 500	45 000
Efektivní sazba	15%	15%	15%	15%	15%	15%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 2: Vliv standardního odpočtu na efektivní sazbu daně při nominální sazbě lineární

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Odpočet od základu	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Upravený základ	0	10 000	35 000	85 000	135 000	285 000
Sazba daně	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Daň	0	1 500	5 250	12 750	20 250	42 750
Efektivní sazba	0%	6%	10,5%	12,75%	13,5%	14,25%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 3: Vliv standardní slevy na dani na efektivní sazbu daně při nominální sazbě lineární

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Sazba daně	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Daň před slevou	1 875	3 750	7 500	15 000	22 500	45 000
Sleva na dani	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Daň po slevě	0	1 750	5 500	13 000	20 500	43 000
Efektivní sazba	0%	7%	11%	13%	13,67%	14,33%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 4: Vliv standardního odpočtu a slevy na dani na efektivní sazbu daně při nominální sazbě lineární

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Odpočet od základu	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Upravený základ	0	10 000	35 000	85 000	135 000	285 000
Sazba daně	15%	15%	15%	15%	15%	15%
Daň před slevou	0	1 500	5 250	12 750	20 250	42 750
Sleva na dani	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Daň po slevě	0	0	3 250	10 750	18 250	40 750
Efektivní sazba	0%	0%	6,5%	10,75%	12,17%	13,58%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 5: Stanovení klouzavě progresivní sazby

Základ daně	Sazba daně
do 15 000 Kč	10%
nad 15 000 Kč do 30 000 Kč	1 500 Kč + 15% ze základu daně přesahujícího 15 000 Kč
nad 30 000 Kč do 130 000 Kč	3 750 Kč + 25% ze základu daně přesahujícího 30 000 Kč
nad 130 000 Kč	28 750 Kč + 35% ze základu daně přesahujícího 130 000 Kč

Zdroj: vlastní smyšlené údaje

Příloha 6: Efektivní sazba daně při nominální sazbě klouzavě progresivní

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Nejvyšší sazba daně	10%	15%	25%	25%	35%	35%
Daň	1 250	3 000	8 750	21 250	35 750	88 250
Efektivní sazba	10%	12%	17,5%	21,25%	23,83%	29,42%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 7: Vliv standardního odpočtu na efektivní sazbu daně při nominální sazbě klouzavě progresivní

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Odpočet od základu	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Upravený základ	0	10 000	35 000	85 000	135 000	285 000
Nejvyšší sazba daně	10%	10%	25%	25%	35%	35%
Daň	0	1 000	5 000	17 500	30 500	83 000
Efektivní sazba	0%	4%	10%	17,5%	20,33%	27,67%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 8: Vliv standardní slevy na dani na efektivní sazbu daně při nominální sazbě klouzavě progresivní

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Nejvyšší sazba daně	10%	15%	25%	25%	35%	35%
Daň před slevou	1 250	3 000	8 750	21 250	35 750	88 250
Sleva na dani	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Daň po slevě	0	1 000	6 750	19 250	33 750	86 250
Efektivní sazba	0%	4%	13,5%	19,25%	22,5%	28,75%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 9: Vliv odpočtu a slevy na dani na efektivní sazbu daně při nominální sazbě klouzavě progresivní

Daňový subjekt	A	B	C	D	E	F
Základ daně	12 500	25 000	50 000	100 000	150 000	300 000
Odpočet od základu	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Upravený základ	0	10 000	35 000	85 000	135 000	285 000
Nejvyšší sazba daně	10%	10%	25%	25%	35%	35%
Daň před slevou	0	1 000	5 000	17 500	30 500	83 000
Sleva na dani	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Daň po slevě	0	0	3 000	15 500	28 500	81 000
Efektivní sazba	0%	0%	6%	15,5%	19%	27%

Zdroj: vlastní výpočty za použití smyšlených dat

Příloha 10: Sazby daně dědické a darovací v USA pro rok 2012

Zdanitelná částka nad ---	Zdanitelná částka nepřesahující ---	Daň za částku v 1. sloupci	Sazba pro částku převyšující částku v 1. sloupci
-----	\$10 000	-----	18%
\$10 000	\$20 000	\$1 800	20%
\$20 000	\$40 000	\$3 800	22%
\$40 000	\$60 000	\$8 200	24%
\$60 000	\$80 000	\$13 000	26%
\$80 000	\$100 000	\$18 200	28%
\$100 000	\$150 000	\$23 800	30%
\$150 000	\$250 000	\$38 800	32%
\$250 000	\$500 000	\$70 800	34%
\$500 000	-----	\$155 800	35%

Zdroj: Instructions for Form 709. In: *Internal Revenue Service* [online]. str. 15. [cit. 2012-11-18].
Dostupné z: <http://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i709.pdf>

Příloha 11: Základní slevy u DPFO v USA a limity pro jejich uplatnění

Sleva na dani	Typ slevy	Maximum	Příjmový limit ¹¹⁾	Daňový bonus
Na dítě	standardní	\$1 000 / dítě	\$75 000 ¹⁾ , dále se sleva krátí o \$50 za každých \$1 000 nad limit	ne
Z titulu studia				
- American Opportunity	nestandardní	\$2 500	\$80 000 - \$90 000 ²⁾⁷⁾	ano - max. \$1 000
- celoživotní vzdělávání	nestandardní	\$2 000	\$51 000 - \$61 000 ²⁾⁷⁾	ne
Péče o určité osoby	nestandardní	\$1 050 / \$2 100 ¹⁰⁾	\$15 000 ¹⁾⁵⁾	ne
Osoby staré a invalidní	standardní	\$750	\$17 500 ¹⁾⁶⁾ a \$5 000 ⁴⁾⁶⁾	ne
Alternativní zdroje energie	nestandardní	bez limitu	bez limitu	ne
Příspěvky na důchodové pojištění	nestandardní	\$1 000	\$17 000 - \$28 750 ¹⁾⁷⁾	ne
Sleva na základě výše příjmů	standardní	\$475 - \$5 891 ⁸⁾	\$13 980 - \$45 060 ³⁾⁶⁾⁸⁾	ano
Dodatečná sleva na dítě ⁹⁾	standardní	\$1 000 / dítě	min. \$3 000 ³⁾	vždy jako bonus
Na zaplacenou daň z paliv	nestandardní	bez limitu	bez limitu	ano
Na zdravotní pojištění	nestandardní	bez limitu	bez limitu	ano

Zdroj: shrnutí údajů v kapitole 4.1.2

- 1) příjmy spadající do AGI
- 2) příjmy spadající do MAGI
- 3) příjmy spadající do kategorie „*earned income*“
- 4) některé nezdanitelné příjmy
- 5) při překročení limitu se výše slevy zmenšuje, ale nezaniká zcela
- 6) při překročení limitu nárok na slevu zcela zaniká
- 7) po překročení dolního limitu se výše slevy zmenšuje, po překročení horního limitu nárok na slevu zcela zaniká
- 8) odstupňováno dle počtu dětí vyživovaných poplatníkem
- 9) podmínkou je vznik nároku na slevu na dítě
- 10) hodnoty pro péči o 1 kvalifikovanou osobu / 2 a více kvalifikovaných osob
- 11) jedná se o příjmy stanovené pro poplatníky podávající daňové přiznání jako osoby svobodné